

Ampigáaman-εεε Nelmuoyamma

Seεε daayo huoya-maama-i Yesu-Kirsa yaa caraaya Nsāa-i baa-ma aa ce u nyegēη-ma hã Diilon-đūη-baamba-i ba da ba suo-ma.

Huongu fanḡu-na, *Oromε ba *jāmatigi taa u ce Diilon-đūη-baamba-i kpāncōlgūo wuo ba cie nie yan ufanjo-i aa ce Yesu-Kirsa yaa ba Yuntienjo-i ta ba jaal-o. Seεε daayo dii sirēiηa Diilon-đūη-baamba-na Diilon-hūmelle wuosaanḡu-na. Uu dii ηaa gbānalāanḡu, bīmbaamba-i baa nelbiliemba-i baa *dōrpōpuorbiemba-i ba ce wεima-i baa banna. U gbuyaa baa āntigāama: Bimbīpiēlni dii, dadāa-niini dii, jūηo dii, *Tūmbilonjo dii baa u dōrηo, saasorcienjo dii; ba haa u yerre-i *Babilōni-i. Babilōni-i nelle nan yerre-i dumaanjo-na, ηga di maacemma saa naa fa ku'i cie seεε daayo-na ba haa di yerre-i saasorcienjo-na. Bimbīpiēlni pigāan fafaanḡu, dadāa-niini pigāan yaahuolo. Jūηo pigāan *Sitāni-i. Tūmbilonjo-i baa u dōrηo-i, Yesu yaa baa Diilon-đūη-baamba-i. Bimbīnni bōi dii, nii dii niehā-niehāi. Niehāi pigāan Diilonjo beyufienja yaa-i.

Seεε domma-na, Yesuη caraaya Nsāa-i a wan maman baa-yo *Asi Diilon-đūη-baamba maama-na, ma yaa dii (sap. 1-3). Asi fanjo yaa, ban bīη-yon Turki-i nyunḡo-i-na.

Ku huonḡu-na, *Diilon-Yallen kāa baa-yo dōrō-i-na u ka da maman, u waan ma yaa-i (sap. 4-22). Wuo yiinḡu dii baa yiinḡu, Diilonjo ka kor baman

haa ba nanɔa yuɔ hiere aa nyaar-yuɔ, aa kɔsuɔŋ Sitãni-i baa u huɔŋ-baamba-i hiere. U ka hiel hiɛfɛlemma baa dɔrfɛlɛŋo a t̃ɛna baa u baamba-i.

Domma

¹ Nelma maŋ naa fuo aa Diilonɔ hã Yesu-Kirsa-i baa-ma u duɔ puure-mɛi pigãaŋ u cãarãamba-i, ma yaa dii sɛbɛ daayo-na. Nelma famma ka donɔ ta ma ce yibienɔ daaya-na. Yesu-Kirsa puɔraa u *dɔrpɔpuɔrbilonɔ-i baa nelma famma-i u ka t̃nu u cãarãŋo-i Nsãa-i baa-ma.

² Nsãa uŋ daa mamaŋ, Yesu-Kirsaŋ puɔraa ba ji t̃nu-yuɔ baa Diilonɔ-nelma maŋ, u waanɔ ma yaa-i sɛbɛ daayo-na.

³ Nelma famma cemmanɔ-huɔŋgu hii t̃i, a ce du-maanɔ-na, umaŋ duɔ kalaŋ sɛbɛ daayo-i, kutienɔ yuŋgu dɔlaa. Bamaŋ da ba bi nu u huɔya-maama-i aa bel-ma nammu hãi, kutaamba yunni bi dɔlaa.

Nsãa jaaluŋgu-i

⁴ Muɔ Nsãa, muɔmɛi nyɛgãaŋ sɛbɛ daayo-i da mi hã Diilonɔ-d̃nni niehãi maŋ dii *Asi-i-na. Diilonɔ maŋ dii, u yaa waa, u yaa ka waa; fuɔ baa yalɛiŋa niehãi* maŋ u caaŋgu-na ba kãyã-nei aa f̃ɛ na hɔmmu-i.

⁵ Yesu-Kirsa fuɔ maŋ sa ciɛŋ huhurma baa Diilonɔ-nelma-i, u bi kãyã-nei aa f̃ɛ na hɔmmu-i. U yaa siire ig̃ɛna kuomba hɔlma-na, aa u yaa yuntaamba-i hiere hiɛma-na ba yuntienɔ-i.

I maama dɔlnu *Kirsa-i. U siyaa ce u fɛrɛ tãmmaŋ-kũŋgu a hũu-ye i ãmbabalma nyisɛnni-na.

* **1:4** Yalɛiŋ daaya pigãaŋ *Diilonɔ-Yalle yaa-i.

6 U ciε-ye u nelle taan̄ miε aa tiraa ce-ye jigāntaan̄ miε i diε tiε cāa u To-i Diilon̄o-i. Bəbəima-i baa fəŋgōtesinni gbīε baa u yaa-i hən̄ni-na hiere. Ma ciε!

7 Niεŋ u yaa juəŋ daayo duherru-na.†

Nuəmba-i hiere ba yufelle ka haa-yuə.

Halle baman̄ fūə-yo baa puəluŋgu-i ba ka da-yo.‡

Nuəmba-i nilēiŋa-na hiere ba ka haa ba nammu-i
ba yunn̄iŋ ta ba kaal u maama-na.

Ninsoŋo! Ma ka ce.

8 Itien̄o-i Diilon̄o-i Weimantien̄o man̄ dii, u yaa waa, u yaa ka waa; u ciεra wuə: «Muəmei yaanga-i, muəmei huon̄gu-i.»

Yesu pigāan̄ Nsāa-i baa u fεε

9 Muə Nsāa, muəmei dii baa-na Yesu-Kirsa horre-na. Mulēduəma yaa haan̄-yiε, Diilon̄-nellen̄-baan̄ miεmei hiere, aa i nyaarāa Yesu-i-na nyaarduəma yaa hiere. Ba bilaa-mi kā baa-mi Patiməsi, dii dāmman̄-nuoraan̄gu holle-na, wuə mi ciε niε ta mi wan̄ Diilon̄-nelma-i baa nuəmba-i mi pigāan̄-ba Yesu-Kirsan̄ juə baa ninsoŋo man̄.

10 Ban̄ naana yiingu man̄ ta ba jaal Itien̄o-i kuŋ juə hi, *Diilon̄-Yal diε sire-miε. Miε mi ne da molo piiye mi huon̄-yan̄ga-na da gbagaga ŋaa ba bu yerre.

11 Kutien̄o taa u piiye wuə: «Niŋ dan̄ maman̄, nyegēŋ-ma sebe nuə ŋ saan̄-ma ŋ hā nilēiŋa niehāi waan̄ daaya Diilon̄-dūŋ-baamba-i: Efəsi, Simine, Pergamu, Tiyatire, Sardesi, Filadelfi a naara La-wodise.»

† 1:7 Niεŋ Daniel seβε-i-na (Daniel) 7.13 baa Marke seβε-i-na 14.62.

‡ 1:7 Sakari (Zacharie) 12.10, Nsāa 19.37

12 Mi mielāa ku yaa da mi ne uman piiyen baa-mi, a da sēnε-fitimbaa niehāi.

13 Fitimbaa daaba hōlma-na, moloŋo nano waa yiera ŋaa Moloŋ-Bieŋo, uu naa dii jongorbuo aa pēyē-yuo u pāmpīnanga-na baa sēnε-kpāŋkpaanġu.

14 U yunġu naa gbuu pu da cagaa aa u yufienġa ta a caa ŋaa dāamu.

15 U gbeini taa ni caa ŋaa da ba kul kōvēllun-bīŋkūŋgu-i aa hu-ku kuŋ caa dumaa, aa u yalle waa ŋaa hūnjulamman dun dumaa.

16 Mōeŋa niehāi waa u nadienġa-na aa jigāpōruoŋgu nanġu waa u nuŋgu-na, ku waa yammu hāi aa ku maama saa naa fa baa dōdōlma-i. U yaanġa taa ka carra ŋaa bāan da ku hi yuhuōŋga-i kuŋ carranġ dumaa.

17 Miŋ daa-yo, mi pāŋ cii nanyir u caanġu-na. U haa u nadienġa-i mie aa cira: «Baa yan ŋ holle tie. Muōmei dielūō-i, muōmei tuogbuole-i,

18 muōmei Cicēlmantienō-i. Mii naa ku, ŋga fiεfiε-i-na mi siire waa cicēlma, mi ka tiε gbula. Kuliŋgu-i baa kuon-nelle-i hiere nii dii mei nan-na.

19 Terienġu fanġu-na, nyegēŋ niŋ daa mamanġ: Mamanġ ciεŋ fiεfiε-i-na baa mamanġ ka jo hiere, nyegēŋ-ma.

20 Aa niŋ daa mōeŋa niehāi man mi nadienġa-na daaya-i, baa sēnε-fitimbaa niehāi-baan daaba-i, yan mi wan ni yunġu-i pigāan-ni: Mōeŋa niehāi-waan daaya yaa *dōrpōpuōrbiemba man niεyan Diilon-dūŋ-baamba man nilēiŋa niehāi-waan daaya-naŠ, aa fitimbaa niehāi-baan daaba yaa Diilon-dūŋ-baamba man nilēiŋa niehāi-waan

Š 1:20 Nileiŋa fanġa yaa verse 11-na.

daaya-na.»

2

Yalle man kaa Efesi Diilon-dün-baamba wulaa

¹ «Nyegēñ sebe η wan baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ man nieyan Efesi Diilon-dün-baamba-i wuo: ‹Mɔɛñə niehāñ yen uman nadien-na-i, aa u tuɔ wuɔra sēnɛ-fitĩmbaa niehāi-baamba hɔlma-na, u nuñ-āndaanɟu yaa daaku:

² Mi suɔ na maacemma-i baa na muliɛma-i baa na pāama-i hiere. Mi suyaa miɛ na sa gbāa ko na hɔmmu-i baa nelbabalaamba-i. Baman karaan coima-i wuo mei *pɔpuɔrbiemba, na firiiye-bei.

³ Na hinu pāama, na mulāñ mei maama-na aa na kũɔma saa ji sen yinduɔñɟu.

⁴ Nga nelma diei dii ma sa dɔlnu-miɛ baa-na: Mi maaman taa ma dɔlnu-nei dumaa d̄ielũɔ-i-na, ma sa tiraa dɔlnu-nei dumaa fiɛfiɛ-i-na.

⁵ Jɔgaan na ne kuñ ŋa naa waa dumaa yiinaa-i-na baa fiɛfiɛ-i, ku saa piɛ ku-naa! Yaan aa na ta na ce nan taa na ce dumaa d̄ielũɔ-i-na. Da na yagar, mi ka jo ji bie na fitĩnuɔ-i halan-ɔ u terienɟu-na.

⁶ Kuman dɔlaan-min baa-na ku yaa daaku: Nikola-baamba maacemman balannun muɔñɔ-i dumaa, ma bi balannu namaanɔ-i dumei.›

⁷ «*Diilon-Yallen wan man baa Diilon-dün-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Uman duɔ u ka nu, u nu! Da ku saa yar uman, cicēlman-tibiñɟu man dii Diilon-suonɟu-na*, mi ka hā kutienɔ-i kufanɟu biena yaa u wuo.»

* **2:7 Cicēlman-tibiñɟu:** Niñ ku kũñɟu-i Miwaanɔ ñnamman-sebe-i-na 2.8-9 baa Ampigáaman-sebe-i-na 22.2.

Yalle maŋ kaa Simine Diilon-dūŋ-baamba wulaa

⁸ «Nyegēŋ seβε η waŋ baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ maŋ niɛyaŋ Simine Diilon-dūŋ-baamba-i wuɔ: <Umaŋ dīɛlūɔ-i baa tuogbule-i, umaŋ naa ku aa sire, u ciɛra:

⁹ Mi suɔ na muliɛma-i baa na nawalsinni-i. Nga coima saa fa, nawalaan namaa sī, waan namaa. Baŋ biɛnaŋ na yirɛiŋa-i biɛnamma maŋ, mi suyaa-ku. Bamaŋ ciɛŋ kufaŋgu-i ba ciɛra bafamba *Yuifubaa, a ne da Yuifukirɛiŋa sī; ba hieroŋo-i hiere Sitānitaamba!

¹⁰ Baŋ ka haa muliɛma maŋ nei, baa na yaŋ ma tie na huleiŋa-i. Na saa da, *Sitāni ka ce ba dii banamba na hɔlma-na kaso a sagalla-nei ne. Ba ka ce-na sūlma-i yinni cinciɛluo. Da ba fiɛ'a ba ka konna, baa na ciina Diilonɔ hūmelle-i. Mafaŋ da ma ce, mi ka pā-na baa cicɛlma maŋ sa tiɛŋ dede.»

¹¹ «*Diilon-Yalleŋ waŋ mamaŋ baa Diilon-dūŋ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umaŋ duɔ u ka nu, u nu! Da ku saa yar umaŋ, hāalīŋ-kuliŋgu yufelle-yuɔ.»

Yalle maŋ kaa Pergamu Diilon-dūŋ-baamba wulaa

¹² «Nyegēŋ seβε η waŋ baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ maŋ niɛyaŋ Pergamu Diilon-dūŋ-baamba-i wuɔ: Jigāpɔruoŋgu yeŋ baa umaŋ, u piie baa-na. U jigāŋga dii baa yammu hāi aa ku maama saa fa baa dɔdɔlma-i. U ciɛra wuɔ:

¹³ <Mi suɔ na nelle-i. Mi suyaa miɛ *Sitāni yaa di tieno-i. Nga na bilaa mi maama-i kpelle cor, a ce halle baŋ fiɛ ko Antipasi-i yibienɔ maŋ nuɔ-i na Sitāni-nelle-na, na saa ciina-miɛ. Antipasi saa tuɔ kar u huɔyasaŋga baa Diilon-nelma-i.

14 Nga nelma diei dii ma sa dɔlnu-miɛ baa-na: Na hɔlma-na, nuɔmba namba cuu Balamu āndaangu huon-nu. A ne da u yaa pigāan Balaki-i u taal *Isirahel-baamba-i dii-ba cufiɛn-kūoma wuoma-na baa biŋwosinni cemma-na.†

15 A naara kufangu-i, nuɔmba namba bi cuu Nikola-baamba huon-nu na hɔlma-na.

16 Terienḡu fanḡu-na, da na saa bir na ciluɔ-i, ku siɛ vaaya, mi ka kã kutaamba huon-nu baa jigāpɔruḡu maŋ mi nuḡu-na.»

17 «*Diilonḡ-Yalleḡ waŋ mamaŋ baa Diilonḡ-dūḡ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umaŋ duɔ u ka nu, u nu! Da ku saa yar umaŋ, mi ka hã-yo *mani maŋ fuyaa u tuɔ wuo aa bi hã-yo tãmpɛpilande. Yefɛlɛlle nyɛgāan tãmpɛlle fande-na. Da ma hel fuɔ-i-na, molo sa suɔ yerre maŋ nyɛgāan-die.»

Yalle maŋ kaa Tiyatire Diilonḡ-dūḡ-baamba wulaa

18 «Nyɛgɛḡ sebe ḡ waŋ baa *dɔrpɔpuɔrbilonḡ maŋ niɛyaŋ Tiyatire Diilonḡ-dūḡ-baamba-i wuo: ‹Diilonḡ-Bieḡo-i, umaŋ u yufieḡa caa ḡaa dāamu aa u gbeini ta ni caa ḡaa kɔvɛllu, u ciɛra wuo:

19 Mi suɔ na maacemma-i, aa suɔ na nelnyulmu-i, aa suɔ wuo na haa na nanḡa miɛ, aa tiraa suɔ na pāama-i. Mi daa nanḡ kãyāḡ banamba-i dumaa. Mi suyaa miɛ na vaa na fɛɛɛ fiɛfiɛ-i a yaŋ diɛlūɔ-i-na.

20 Nga nelma diei dii ma sa dɔlnu-miɛ baa-na: Na tiera ciɛḡ daayo nuonḡu-i na cor. Mi gbɛ Sesabel yaa-i. Mi daa-yo sɔ wuo Diilonḡ'o'i puɔraa-yo. U kar

† 2:14 **Balamu-i baa Balaki-i:** Niɛḡ ba kūḡu-i Kammaŋ-sebe-i-na (Nombres) 25.1-2; 31.16.

coima. U tāal mi cāarāamba-i u dii-ba bīŋwosīnni cemma-na baa cufieŋ-kūōma wuoma-na.

²¹ Mi hāa-yo huōŋgu wuō sī u ka nanna, ŋga u sa taara u nanna u bīŋwosīnni-i.

²² Mi ka ce u galla yaahuol-gallamma. Bamaŋ cieŋ bīŋwosīnni-i baa-yo hiere, mi ka bi haa yaahuolo bei, mi saa yagar-ma da ba hiel ba gboluonŋu cieŋ daayo bīŋwosīnni-na.

²³ Mi ka ko u huon-baamba-i ku yaa Diilonŋ-dūŋ-baamba-i nilieŋa-na hiere ba ka suō wuō muōmei suyaŋ nelbiliemba kusūnni-i baa ba hōmmu-i. Mi ka pā-na hiere a saa baa naŋ cie kumaŋ na da-na-diei-na hiere.‡

²⁴ «Aa yaŋ namaa namaŋ saa cu cieŋ daayo huon-nu Tiyatire-i-na, baŋ bīŋ kumaŋ wuō «Sitāni-kusūŋgu» na saa taara na suō-ku, a ce dumaanŋo-na mi sie yuu-na baa weima.

²⁵ Ŋga ma diei dii: Naŋ nuō mi nuŋgu-i dumaa aa hūu-ku, bilaŋ-kunŋ kpelle dumēi fuō mi jomma.

²⁶ «Da ku saa yar bamaŋ, bamaŋ da ba gbāa ce mi huōŋga-i ji hi mi jommaŋ-yiŋgu-i, mi ka haa kutaamba-i nilieŋa yuŋ-nu.

²⁷ Ba ka ta ba ce ba fōŋgōtesīnni-i baa kəllunŋ-bōeŋa; umaŋ duō ce ba muonu-yuō ŋaa ba muyaanu bituonŋu.§

²⁸ «Fōŋgūō faŋo-i muōmi daa-yo mi To yaa wulaa-i; mi ka hā kutaamba-i baa-yo. Mi ka bi hā-ba cuomōele.»

²⁹ «*Diilonŋ-Yalleŋ waŋ mamaŋ baa Diilonŋ-dūŋ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umaŋ duō u ka

‡ **2:23** Nieŋ Gbeliemaŋ-nalāanŋu-na (Psaume) 62.13 baa Seremi sebe-i-na (Jérémie) 17.10. § **2:27** Gbeliemaŋ-nalāanŋu 2.8-9.

nu, u nu!»

3

Yalle man kaa Sardesi Diilon-dün-baamba wulaa

¹ «Nyegēñ sebε η wan baa *dɔrɔpɔurbilonɔ man niεyan Sardesi Diilon-dün-baamba-i wuɔ: <Diilon-Yaleiña niehâi* yεñ baa umañ, baa mɔεñja niehâi-i; u ciεra wuɔ: Mi suɔ na maacemma-i. Nuɔmba daa nie sî naa dii cicēlma, a ne da na kuu.

² Bige-i ciε mi wan-ma dumaanɔ-na? Mi nie da na wεima sa hel Diilon-yufellen. Terienɔu fanɔu-na, siiren! Aa kuufafaanɔu man tiyâa cellε-künɔu-i na wulaa, na ne-ku dei ku baa ji kusirre gbuo!

³ Nan nuɔ Diilon-nelma-i dumaa aa hü-ma, yaan ma maama ta ma t̄εnu-nei na wuɔ ma hümelle-i dei aa na nanna na cilɔbabalañɔ-i. Da na saa sire yiεra na gbeiniñ, mi ka jo ji tugol-na ñaa cuoyuo muɔ. Aa ma maaraa-na na suɔ min ka jo huñɔu man nuɔ-i.†

⁴ Nɔa banamba dii na hɔlma-na Sardesi-i-na, ba saa guɔla ba fεε. Kufanɔu taamba yaa gbâa piε-mi. Ba ka dii jonɔgorpiεlmba i tie wuɔra.

⁵ « <Terienɔu fanɔu-na, da ku saa yar umañ, kutienɔ ka bi dii jonɔgorpilañɔ bafamba temma-i,

* **3:1 Diilon-Yaleiña niehâi:** Da ba cira Diilon-Yaleiña niehâi, ku saa ce ñaa Yaleiña niehâi dii baa Diilonɔ-i, ña ba taara ba pigáan wuɔ u *Yalle dii terni-na hiere aa di suɔ wεima-i hiere. † **3:3** Niεñ Matie sebε-i-na 24.43-44; Like sebε-i-na 12.39-40; Tes. ðε. 5.2; Pier haa. 3.10.

aa mi sa ji hur u yerre-i gbula cicēlman-ṣebe-i-na‡. Mi ka bi siε-ma mi To yaanḡa-na baa u dɔrpɔpuɔrbiemba bi yaanḡa-na wuɔ kutienɔ-i mei wuonɔ.}§

⁶ «*Diilon-ḡallen wanḡ mamanḡ baa Diilon-dūḡ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umanḡ duɔ u ka nu, u nu!»

Yalle manḡ kaa Filadēlfi Diilon-dūḡ-baamba wulaa

⁷ «Nyεḡēḡ ṣebe ḡ wanḡ baa *dɔrpɔpuɔrbilonɔ manḡ niεyanḡ Filadēlfi Diilon-dūḡ-baamba-i wuɔ: <Diilon-nolḡo manḡ cālmuɔ sī yuɔ, Ninsontienɔ-i, *Davidi dielenḡ yenḡ baa umanḡ, umanḡ duɔ hīl dūḡgu-i molo siε gbāa bīḡ-ku, aa duɔ bīḡ-ku molo siε gbāa hīl-ku, u ciera wuɔ:

⁸ Mi suɔ na maacemma-i. Mi suyaa miε fōḡḡu si dii-nei, ḡga na nuɔ mi nuḡgu-i aa na saa cīina-miε. Terienḡu fanḡu-na, mi puurii dumelle hā-na, molo siε gbāa suu dumelle fande-i.

⁹ Niεḡ, Sitānitaamba manḡ karaanḡ coima-i wuɔ bafamba *Yuifubaa, miḡ ka ce kumanḡ bei ku yaa daaku: Mi ka guor-ba ba ta ba dūuna ba jaal-na. Ba ka suɔ ku yaa nuɔ-i wuɔ na maama dɔlnu-miε.*

¹⁰ Nanḡ nuɔ mi nuḡgu-i aa vaa na fεε, yaahuolo manḡ ka jo ji sagalla nuɔmba-i hiere miwaanḡo-na, muɔ mi ka bi kāyā namaanḡo-i yaahuolo daayo-na.

¹¹ Mi jomma saa maa; a ce dumaanḡo-na nanḡ hii fuonḡu manḡ, gbāanḡ molo baa ji bir baa u huonḡu a ce unaa hūu u maacemma sullu-i.

‡ **3:5 Cicēlman-ṣebe:** Diilon-dūḡ-baamba yireinḡanḡ nyεḡāanḡ ṣebe manḡ nuɔ-i ba gbē u yaa-i. Ba yaa daa cicēlma manḡ sa tīenḡ dede-i. Niεḡ Filip. 4.3. § **3:5** Niεḡ Matie ṣebe-i-na 10.32 baa Like ṣebe-i-na 12.8. * **3:9** Niεḡ Isayi ṣebe-i-na (Ésaie) 49.23; 60.14.

12 « Da ku saa yar uman, mi ka ce-yo tibibuɔ Diilonɔ dubuɔ-i-na, u waa kusuɔŋ-nu'i kudɛi. Mi ka nyegɛŋ Diilonɔ yerre-i baa mi yefɛlɛlle-i yuɔ. Aa bi nyegɛŋ Diilonɔ nelle yerre-i yuɔ.† Diilonɔ nelle yaa Yerusalemufɛlɛŋo maŋ uŋ saan-yo u hel dɔrɔ-i-na tuɔ hiire u jo.»

13 «*Diilonɔ-Yallen waŋ maman baa Diilonɔ-dūŋ-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Uman duɔ u ka nu, u nu!»

Yalle maŋ kaa Lawodise Diilonɔ-dūŋ-baamba wu-laa

14 «Nyegɛŋ sebe ŋ waŋ baa *dɔrɔpɔurbilonɔ maŋ niɛyan Lawodise Diilonɔ-dūŋ-baamba-i wuɔ: «Baŋ biŋ uman «Ninsonɔ-i», uman sa ciɛŋ huhurma baa Diilonɔ-nelma-i, Diilonɔ uŋ ciɛ uman hiel bimbɪnni-i hiere, u ciɛra wuɔ:

15 Mi suɔ na maacemma-i. Na saa huol, na saa bi fɛ. Naa naa gbɛ na par ma diei!

16 Naŋ yɛŋ hɔlma-na, na saa huol, na saa bi fɛ, mi ka ture-nei taalun temma.

17 Da na ce na ta na piiye wuɔ namaa waan namaa, wuɔ bimbɪnni-i hiere nii dii baa namaa. A ne da na saa suɔ wuɔ namei sūntaan namaanɔ-i, namei kuɔŋ hujarre, namei nawalaan namaanɔ-i, namei yirii, namei tãmporni.

18 Teriɛngu faŋgu-na, mi ka dii nelma na tūnni-na: Da na ta na taara na ce waan namaa kelkel, juɔŋ na ji sãa sɛnɛ kerre-i mi wulaa, baa bimbɪpiɛlni, na ta na dii na cɪnnu na kũma-i, ku yaa senserre siɛ ta di da-na, aa na sãa yufiɛŋ-tiɛngu na ta na dii na yufiɛŋa-na a ka buɔ na ta na da baa-ya.

† 3:12 Niɛŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 62.2.

19 Muo minj däl bamanj hiere, umanj duo cäl, mi nuola-yuo, mi dii-yo hümelle-na.‡ Terienju fanju-na, gbään kpelle na nanna na cilobabalanjo-i.

20 Na saa da, muomei yieraaya daami dumelle yaanga-na ta mi bi, umanj duo nu aa sie mi suur, i ka wuo niuwuoni-i baa i-naa.

21 «*Kun'a ku saa yar muonjo-i aa mi ka ka tiena baa mi To-i u fõngũ-i-na dumaa, da ku saa yar umanj, mi ka ce kutienjo jo ji tiena baa muonjo-i dumei mi fõngũ-i-na.*»

22 «**Diilonj-Yallen wanj mamanj baa Diilonj-dõnj-baamba-i, ma yaa mafamma-i. Umanj duo u ka nu, u nu!*»

4

Banj tuõlnuj Diilonjo-i dumaa dõrõ-i-na

1 Kufanju huõngu-na, mie mi tiraa ne a da dumelle nande puurii dõrõ-i-na. Minj ña naa nu moloño manj piiye baa-mi, umanj yalle-i waa ñaa ba bu yerre, wuo gbẽ-mi wuo: «Nyugũñ ñ jo bande mi ji pigãañ-ni mamanj juõñ bisõnuõ-i-na.»

2 Terduõngu fanju-na, *Diilonj-Yalle sire-mie. Mie mi ne da mi fere dõrõ. Aa da fõngõtaanj-teterre nande-i baa moloño di dõrõ.

3 Kutienjo taa u caa ñaa jape-tãmpõlle, u caa ñaa sarduõni-tãmpõlle. Diilonj-põruõngu naa cõlã teter daade-i. Ku taa ku caa ñaa emerodi-tãmpõlle*.

4 Titienj† komorre baa a naa waa cõlã fõngõtaanj-teter daade-i. Bõncuõmba komorre baa ba

‡ 3:19 Bõncuõñ-nelmanj-sebe (Proverbes) 3.12; Ebire 12.6. * 4:3 Tãmpõlle nande-i banj biñ-deñ dumaanjo-na, ba ce niibilenni baa-de. † 4:4 Titienj daaya bi waa fõngõtaanj-titienj; ku kaalaaya girekimma-na.

naa-i waa tēna-yei aa dii bimbipiēlni baa sēne-nyantuolbaa ba yunni-na.

⁵ Teterre maŋ waa hōlma-na, di taa di nyiesiŋ aa ta di naar ŋaa diilonŋo, di taa di bi ce ijieni. Fitimbaa niehāi naa celien jina di yaanŋa-na. Fitimbaa daaba yaa Diilonŋ-Yaleiŋa niehāi-waanŋa-i.

⁶ Fōŋgōtaanŋ-teterre yaanŋa-na, ku waa ŋaa hūmma, da kilekilekile. Da ŋ yiēra, ŋ ta ŋ da ŋ yalle-i. Bimuamba namba naa dii-de huonŋa. Ba waa ba naa. Yufienŋa-i naa gbuo ba yammu-i baa ba honni-i hiere.

⁷ Diēlā-wuonŋo waa ŋaa jara, hāalinŋ-wuonŋo waa ŋaa balyunŋu, sielinŋ-wuonŋo yaanŋa waa ŋaa nel-bilonŋ-yaanŋa aa Naalinŋ-wuonŋo waa ŋaa kuocuro duo tuo yuul uŋ yeŋ dumaa.‡

⁸ Bimuonŋ daaba waa baa būncemmu niede-niedei. Ba kūoma naa gbuo hiere baa yufienŋa ka hel baa ba būncemmu cicaara-i hiere. Bāanŋu-i baa isuonŋu-i ba bi hāl neini yaa-i. Ba taa ba hāl wuo:

«U faa, u faa, u faa,
Itienŋo-i Diilonŋo-i Weimantienŋo
maŋ naa waa, u yaa dii, u yaa ka waa;
u faa kelkel.»§

⁹ Da ba ta ba hāl ba tuolnu fōŋgōsinninŋ-teterre Tienŋo-i, u maŋ dii gbula u sa ji kā terienŋu-i, da ba ta ba hāl ba tuolnu-yuo, ba ta ba gbelienŋ-yo aa ta ba jaal-o.

¹⁰ Da ba ta ba ce kufanŋu-i, būncuamba komorre baa ba naa-baanŋ daaba sire dūuna jaal u maŋ dii gbula aa u sa ji kā terienŋu-i. Da ba'a ba ce

‡ **4:7** Nienŋ Esekīel sebe-i-na (Ézéchiel) 1.5-10,22; 10.14. § **4:8** Nienŋ Isayi sebe-i-na (Ésaie) 6.2-3.

mafamma-i, ba hiel ba nyantuolbaa-ba-i jina u
yaannga-na aa cira:

11 «Diilon nuɔ, Itien nuɔ,
tuɔlnumma saaya-nie,
gbeliema saaya-nie,
jaalunḡu saaya-nie,
himma saaya-nie
wuɔ nuɔnei hielaa bimbinni manḡ dii hiere.
Bimbinni manḡ dii hiere
ni hilaa nanḡ helma
aa tie nanḡ tie ma.»

5

Hai ka gbãa puur sebe-i?

1 Mie mi ne da umanḡ tie naana fõngõtaanḡ-teterre-
na u bilaaya sebe nanḡo u nadienḡa-na. Sebe fanḡo-i
baa naa nyegẽḡ u yaannga-na baa u huonḡu-na hiere
aa pĩḡ-yo ḡaa figĩḡu aa nyaar-o sɔmma niehãi aa
dãnya-mei.

2 Aa da *dɔrpɔpuɔrbilonḡ* nanḡo piiye da gba-
gaga wuɔ: «Hai moloḡo-i ka gbãa yer dãnyɔbaa
daaba-i halanḡ-ba aa puur sebe-i?»

3 Molo saa da! Molo saa da dɔrɔ-i-na, molo saa da
hiema-na, molo saa bi da kuonḡ-nelle-na duɔ puur
sebe-i a ne u huɔya-maama-i.

4 Moloḡ unḡ'a u saa da dumaanḡo-na, mie pãḡ ta mi
kaal higohigo!

5 Bincuanḡ daaba-i, unanḡo gbẽ-mi wuɔ: «Budii; baa
kaal! Ne, jara manḡ hilaa *Yuda-baamba-na†, u

* 5:2 Girɛkimma-na ba pigãanḡ *dɔrpɔpuɔrbilonḡ daayo sinni-i wuɔ
u waa baa fõḡgũḡ ḡaa manḡ waanḡ dumaa 10.1. † 5:5 **Jara manḡ
hilaa Yuda-baamba-na:** Nieḡ Miwaanḡo jĩnammanḡ-sebe-i-na
(Genèse) 49.9.

yaraa u bigāarāamba-i. *Davidi hāayēlŋo yaraa. U ka gbāa yer dānyɔbaa daaba-i aa puur seɓe-i.»

6 Miε mi ne da *Tūmbiloŋo naŋo yieraaya fōŋgōtaan-tetterre caaŋgu-na bimuwamba naa-baan daaba hālma-na, bīncuwamba yaanŋa-na. U taa u ne ŋaa ba cāa u nuon-nu. U waa baa yieŋa niehāi baa yufieŋa niehāi. Yufieŋ daaya yaa Diilon-Ųaleiŋa niehāi-waanja-i‡. U saan a yaa-i terni-na hiere hīema-na.

7 Tūmbiloŋ wuw piε umaŋ tīenaana fōŋgōtaan-tetterre-na a hūu seɓe-i u nadienŋa-na.

8 Bimuwamba naa-baan daaba-i baa bīncuwamba komorre baa ba naa-baan daa baa pāŋ sire dūuna Tūmbiloŋo yaanŋa-na. Ba waa baa koncoyiŋa ba yunniŋ hiere baa sēne-biremmu. Bireŋ daamu naa yu baa wusūnaŋo. Wusūnaŋ daayo yaa pigāan Diilon-baamba cacārāŋgu-i.

9 Ba taa ba hāl nalāfelieŋgu wuw:

«Baŋ kuɔ-ni,

ŋ ciε ŋ tām̄ma-i a sāa nuwamba yunni-i terni-na
hiere,

baa dūnni-na hiere,

baa nelmambaa-ba-na hiere,

baa nilieŋa-na hiere

a hā Diilon-o-i.

Nuɔnei gbāa biε seɓe-i a yer dānyɔbaa-ba-i aa
puur-o.

10 Niŋ sāa bamaŋ,

ŋ ciε-ba Diilon-nelleŋ-baamba

aa ce-ba jigāntaamba

ba ta ba cāa Diilon-o.

‡ 5:6 **Diilon-Ųaleiŋa niehāi**: Niεŋ 3.1 baa naaruɔ-i cicaara-i-na.

Ba ka waa hiema yuŋ-nu.»

¹¹ Miε mi tiraa ne, a da dɔrpɔpuɔrbiemba-i ŋaa sɪamba! Ba waa ŋaa nyeiŋo; molo siε gbāa kãŋ-ba. Ba waa kalla bimuɔŋ daaba-i baa bĩncuɔŋ daaba-i baa fõŋgõtaan-teter daade-i hiere.Š

¹² Ba taa ba hãl kabakaba wuɔ:
«Baŋ cãa Tũmbiloŋo maŋ nuon-nu'i,
himma saaya-yuɔ, weisinni saaya-yuɔ,
nelnulle saaya-yuɔ, fõŋgũɔ saaya-yuɔ,
bɔbɔima saaya-yuɔ, gbeliεma saaya-yuɔ,
tuɔnumma saaya-yuɔ!»

¹³ Diilonŋ uŋ hiela ba bĩmbĩnni maŋ hiere, nimaŋ dɔrɔ-i-na, baa nimaŋ hiema-na, baa nimaŋ kuon-nelle-na a naara nimaŋ hũmma-na, bĩmbĩnni-i hiere miwaanŋo-na, miε nu ni hãl wuɔ:
«Umaŋ tĩenaana fõŋgõtaan-teterre-na,
fuɔ baa Tũmbiloŋo-i,
tuɔnumma saaya ba yaa-i,
bɔbɔima saaya ba yaa-i, gbeliεma saaya ba yaa-i,
fõŋgũɔ saaya ba yaa-i hɔnni maŋ jon!»

¹⁴ Bimuɔmba naa-baan daa baa siε wuɔ: «Ma ciε.» Aa bĩncuɔŋ daa baa dũuna jaal-ba.

6

Dãnyɔbaa-ba yerma-i

¹ Ku huonŋu-na, mi da *Tũmbiloŋo yiraa dãnyɔdĩelãŋo-i. Bimuɔmba naa-baan daaba-i miε nu unanŋo piiye da gbagaga ŋaa diilonŋo-i naaraa wuɔ: «Jo bande!»

Š 5:11 Nieŋ Daniel sebe-i-na (Daniel) 7.10.

² Miε mi ne da sūmpilaŋo naŋo hilaa. Umanj waa u dərɔ-i-na tāaŋgu waa u naŋga-na. Uŋ juɔ, baa hā-yo nyantuoluo wuɔ u yaraa cor; wuɔ ta duɔ ka tiraa yar u bigāarāamba-i.

³ Tūmbilonj uŋ juɔ yer hāaliŋ-dānyuɔ-i, miε nu hāaliŋ-bimoloŋo ciεra wuɔ: «Jo bande!»

⁴ Sūŋo naŋo tiraa hel, fuɔ waa dāa ŋaa tām̄ma. Uŋ juɔ, umanj waa u dərɔ-i-na, baa hā-yo ku fōŋgūɔ-i u duɔ tuɔ dii berru terni-na hiere hīεma-na, a ce nuɔmba ta ba hel ba ko ba-naa. Ba hāa ufaŋo-i jigāpɔruŋgu.

⁵ Tūmbilonj uŋ juɔ yer sieliŋ-dānyuɔ-i, miε nu sieliŋ-bimoloŋo ciεra wuɔ: «Jo bande!» Miε mi ne da sūŋo naŋo hilaa da kirkirkir. Umanj waa u dərɔ-i-na, kilo waa u naŋga-na.*

⁶ Miε nu ŋaa molo piiye bimuaamba naa-baan daaba hɔlma-na wuɔ: «Yuure dīmma sullu-i. Ŋ ce yinduɔŋ-maacemmanj-sullu gbāa sāa mahibienja-i kilo diei yonj aa da kuɔ jijaarja-i, kilobaa-ba siεi. Namma-i baa duvɛŋo-i baa yuure nifanni sullu-i.»

⁷ Tūmbilonj uŋ juɔ yer naaliŋ-dānyuɔ-i, miε nu naaliŋ-bimoloŋo ciεra wuɔ: «Jo bande!»

⁸ Miε mi ne da sūŋo naŋo hilaa, u waa puguu. Umanj waa u dərɔ-i-na, ba taa ba bī-yo Kuliŋgu, aa u saatienjo-i ba taa ba bī-yo «Kuon-nelle». Baŋ juɔ, baa hā-ba fōŋgūɔ-i wuɔ ba ko nelbiliemba namba. Da ba calnu nelbiliemba-i sɔmma naa-i, ba hāa-ba fōŋgūɔ-i sɔmma diei nuɔ wuɔ ba ce berru ko banamba, aa ce nyulmu ko banamba, aa ce jarma ko banamba, aa ce bimbabalmba ko banamba.

* 6:5 Niεŋ Sakari sɛbɛ-i-na (Zacharie) 1:8; 6:1-8.

9 Tūmbilon ʉŋ juo yer diilon-dānyuo-i, baŋ kuo bamaŋ Diilon-nelma maama-na, mie da ba yaleiŋa-i mumbuolmuŋ-terienŋu cicaara-i-na

10 a piiye da gbagaga wuo: «Yuntien nuo, nuoni maŋ faa aa tiraa ta ŋ waŋ ninsoŋo-i; bamaŋ kuo miŋo-i, ŋ cie bige-i aa da ŋ yuu-ba? N cie bige-i aa da ŋ suu ku sołaanŋu-i nelbiliemba-na?»

11 Baa hā-ba jonŋorpielmba hierē ba yunniŋ, ba dii. Aa naa waŋ baa-ba wuo ba fē ba hōmmu-i cellē, kere baŋ taaraŋ nuŋgu maŋ ku saa yu yogo. Baŋ taa aa yaŋ ba natobimba maŋ, baŋ taa aa yaŋ ba namaacembimba maŋ Diilon-suonŋu-na, ba ka bi ko-ba bafamba temma-i. Ba'i ka jo ji yuliiye-bei.

12 Ku huonŋu-na, mi da Tūmbilonŋo yiraa dānyuo maŋ niediei-wuonŋo-i. ʉŋ yiraa-yo terienŋu maŋ nuo-i, hīema gbuu sagalla da dei! Bāaŋ-yufel die bir kau ŋaa kompabilenŋa, ceinŋo bir ŋaa tāmma da dāa!

13 Mōeŋa par diire hierē hīema-na ŋaa fafalmuŋ hūl kpaani dumaa nanna.

14 Doro wuo piŋ halaŋ ŋaa ba piŋ figiŋgu. Tānni-i baa dāmmaŋ-nuoraanŋuŋ ciilāayā nilēiŋa maŋ hierē niē halaŋ ni terni-na hierē.†

15 Nuomba-i hierē baa gbar ka fuo tānniŋ: Yuntaamba-i, nelbōmbōmbaa-ba-i, sorosi ba yun-taamba-i, waamba-i, fōŋgōtaamba-i, baa nuomba namba-i hierē, kōraamba-i baa nebimba-i hierē, baa gbar ka fuo tānfonnŋ!

16 Aa naa ta ba waŋ baa tānni-i wuo: «Ciin na haa-yiē na fuo-ye, umaŋ tiēnaana fōŋgōtaanŋ-

† 6:14 Nien Isayi (Ésaïe) 13.10-13; 34.4; Esekiel (Ézéchiel) 32.7-8; Amosi (Amos) 8.9 baa Yowel (Joël) 2.10; 3.3-4.

teterre-na u baa da i yufelle aa Tumbilonjo baa bi da-ye gãñ baa-ye.‡

17 Bañ ka pigãañ ba jáyãmma-i yiinngu mañ nuo-i ku hii. Hai ka gbãa kor?»§

7

Dərpəpuərbilonjo haa dānyuə Diilon-cāarāamba-na

1 Kufanngu huonngu-na, miε da *dərpəpuərbiemba naa calaanu yiera hīema-na a suu fafalumu-i terni-na hiere wuə mu baa jo hīema-na, mu baa sagalla hūmma-i, mu baa bi sagalla tibiingu diei.

2 Diilonjo hāa ba yaa-i fōngūo-i ba da ba guəla hīema-i baa hūmma-i. Miε mi ne tiraa da dərpəpuərbilonjo naño hilaa bāpagūngu-na tuə jo. Cicēlmantienj unj haa u dānyuə-i baa kumañ, ku waa u nanğa-na. Unj juə hi, wuə piiye da gbagaga baa ba naa-baanj daaba-i wuə:

3 «Baa na hi na guəla hīema-i, baa hūmma-i, baa tibinni-i! Yaañ i haa dānyəbaa Diilon-cāarāamba yammu-na igēna.»*

4 Bañ juə haa-bei tī, baa bī ba nuñgu-i baa-mi: Ba waa nuamba neifienj-komuəña siei baa cīncieluo neifienja hāi *Isirahel-dūnni cīncieluo baa ni hāi baamba-na hiere.

5 Ba hōlma-na, *Yuda baamba waa neifienj-niediei,

Urubē baamba-i neifienj-niediei,

Gadi baamba-i neifienj-niediei,

‡ 6:16 Niεñ Ose sebe-i-na (Osée) 10.8 baa Like sebe-i-na 23.30.

§ 6:17 Niεñ Yowel sebe-i-na (Joël) 2.11 baa Sofoni sebe-i-na (Sophonie) 2.2-3. * 7:3 Niεñ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 9.4-6.

6 Aser baamba-i neifien-niediei,
 Nefutali baamba-i neifien-niediei,
 Manase baamba-i neifien-niediei,
 7 Siminyo baamba-i neifien-niediei,
 *Levi baamba-i neifien-niediei,
 Isakaar baamba-i neifien-niediei,
 8 Sabulō baamba-i neifien-niediei,
 Yosēfu baamba-i neifien-niediei,
 *Bensaamie baamba-i neifien-niediei.

Nelpūngu maŋ kuraa

9 Kufanġu huonġu-na, mie mi tiraa ne, a da
 nelpūngu naŋ temma molo sie gbāa kāŋ-ba. Baa
 naa hel terni-na hiere, dūnni-na hiere, nilēiŋa-
 na hiere baa nelmambaa-ba-na hiere a jo ji yiera
 fōŋgōtaan-teterre yaanġa-na *Tūmbiloŋo yaanġa-
 na. Ba waa hiere baa jonġorpielmba baa nam-
 purni† ba nammu-na.

10 Ba taa ba piiye da gbagaga wuo:
 «Uman tienaana fōŋgōtaan-teterre-na, Diiloŋo yaa-i.
 Fuo baa Tūmbiloŋo-i ba'i kuraa-ye.»

11 *Dorpuorbiemba-i hiere baa dii fōŋgōtaan-
 teterre-i huonġa baa bincuomba-i a naara
 bimumba naa-baan daaba-i. Baŋ diyaa-ba
 huonġa dumaanġo-na, baa dūuna hiere teterre
 yaanġa-na a jaal Diiloŋo-i.

12 Ba taa ba piiye wuo:
 «Ninsoŋo!
 Tuolnumma saaya Diiloŋo-i, gbeliema saaya-yuo,
 nelnulle saaya-yuo, jaaluŋgu saaya-yuo, bōbōima
 saaya-yuo,

† 7:9 Ba taa ba jārā yuntaamba-i baa nampurni yaa ba nammu-na.
 Nieŋ Nsāa sebe-i-na 12.13.

himma saaya-yuə, fǝŋgũə bi saaya-yuə hǝnni maŋ
joŋ!

Ma ciε.»

¹³ Bĩncuəŋ daaba-na, unaŋo yuu-mi wuə:
«Bamaŋ diyaa joŋgorpiεlmba-i daaba-i, ŋ suyaa-
ba wεi? N̄ suyaa baŋ hila a kusuəŋ-nu wεi?»

¹⁴ Mi gbē-yo miε: «Yuntie, mi daa-ba hie ta mi suə-
ba? Jande ŋ sa pigāaŋ-mi ba s̄inni-i wεi?»

Wuə cira: «Bamaŋ hila a yaahuolbabalaŋo-na,
ba yaa-i. Ba saaraa ba joŋgorbaa-ba-i Tũmbiloŋo
tãmma-na ba pusũŋ.

¹⁵ Ku'i ciε ŋ da ba yiεraaya Diiloŋ-teterre yaaŋga-
na aa ta ba jaal-o bāaŋgu-i baa isuəŋgu-i u dubuə-i-
na. U maŋ t̄iεnaana teterre-na u ka tuə neya-bei.

¹⁶⁻¹⁷ Aa Tũmbiloŋo-i fǝŋgǝtaaŋ-teterre-na, u'i ka
waa ba ānc̄iinaŋo-i. U ka ceŋ-ba k̄a baa-ba
cic̄elmaŋ-hũnfoeŋa-na.

Nyulmu sa ji tiraa bel-ba,

hũŋkuəs̄inni sa ji tiraa ko-ba,

bāaŋgu sa ji tiraa ye-ba,

babāaŋgu sa ji tiraa muliεŋ ba kũəma-i.

Aa Diilo fuə fεrε yaa ka hur ba nyinyəlma-i hiere.»‡

8

Dānyuə maŋ niehāi-wuəŋo yerma-i

¹ *Tũmbiloŋ uŋ juə yer dānyuə maŋ niehāi-
wuəŋo-i, kuə ce da sensenseŋ dərə-i-na lεr boluoŋ
temma.

² *Dərɔpɔuərbiemba namba dii niehāi Diiloŋo
caəŋgu-na u tuə puər. Miε mi ne da ba hāa-ba yiεŋa
niehāi ba yunnĩŋ.

‡ **7:16-17** Niεŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 25.8; 49.10 baa Esek̄iel
sebe-i-na (Ézéchiel) 34.23.

3 Dərpəpuərbilonə naŋo jo ji yiera mumbuolmuŋ-terienġu caaŋgu-na baa sēne-bitiele u naŋga-na. Bitiel daade-i ba ciε-de ta ba dii wusūnaŋo die. Uŋ juo ji yiera dumaanə-na, baa hā-yo wusūnaŋo-i da bāmbāale wuo u pā-yo mumbuolmuŋ-terienġu-na a hā Diilonə-i baa Diilonə-baamba cacārāŋgu-i fāŋgōtaanġ-teterre yaanġa-na. Mumbuolmuŋ-terien daaku waa sēne-kūŋgu.

4 Baŋ hāa-yo wusūnaŋo-i, wuo dii-yo bitiele-na, wuo wur kā Diilonə-na baa Diilonə-baamba cacārāŋgu-i.

5 Ku huonġu-na, dərpəpuərbilonə wuo gbāl dāamu mumbuolmuŋ-terienġu-na a yu bitiele-i aa fara nanna-die hīema-na. Diilonə wuo pāŋ doŋ tuo nyiesīŋ aa tuo naar, terni-i hiere ijieni aa hīema sagalla.

Yienə hii bumma

6 Hīemaŋ sagalaaya dumaanə-na, *dərpəpuərbiemba niehāi maŋ baŋ hāa-ba yienə-i, baa tigiŋ da ba bu-ya.

7 Dielā-wuonə bu u yerre-i. Uŋ buu-de terienġu maŋ nuo-i, diilonə-tālēiŋa naŋ aa kūnna hīema-na, aa guolaa baa dāamu baa tamma. Hīema yienġu diei kuo caa baa ku tibinni-i ka hel baa hīebīnaaŋgu-i hiere. Yienġu maŋ caa, da ba calnu hīema-i sōmma siei, kuu dii ŋaa sōmma diei caa.

8 Hāalīŋ-wuonə bu u diele-i. Baa naŋ kulāŋgu naŋgu dii-ku dāmmaŋ-nuoraanġu-na. Ku waa ŋaa tānuŋgu ta ku caa. Nuoraanġu yienġu diei bir tamma hiere. Da ba calnu-kuo sōmma siei, kuu dii ŋaa sōmma diei birii tamma-i.

⁹ Ku bĩmbaan̄ baa ku hiere aa baatombaa-ba maŋ waa hɔlma famma-na baa bi biɛna hiere.

¹⁰ Sieliŋ-wuoŋo bu u yerre-i. Mɔɛkãŋkarre nande hel dɔrɔ-i-na ta di caa dāamu di jo; jo ji suur nuoranni-na baa hũnfonni-na. Da ba calnu-niɛ sɔmma siei, kuu dii ŋaa di suurii sɔmma diei nuɔ.

¹¹ Ba taa ba bi mɔɛle falle-i «Gbagagamma». Diŋ suurii hũmma maŋ nuɔ-i, maa bir hiere da gba-gaga. Maŋ ciɛ gbagaga dumaan̄o-na, nuɔmba maŋ nyuɔŋ-ma ba fɔŋgũɔ baa ku.

¹² Naaliŋ-wuoŋo bu u diele-i. Bãaŋ-yufelle yiɛŋgu diei kuɔ pãŋ ku, cɛiŋo-i maaduɔma, mɔɛŋa naŋ aa balla, a ce cecerma parra. Da ba calnu bãanyufelle-i baa cɛiŋo-i sɔmma siei, kuu dii ŋaa sɔmma da-ma-diei naa kuu-niɛ. Aa calnu mɔɛŋa-i sɔmma bi siei, sɔmma diei naa baala-yɛi. A ce dumaan̄o-na bãaŋgu saa ta ku ye dumaa aa cɛiŋo saa tuɔ muora dumaa.

¹³ Miɛ mi tiraa ne a da kuɔcurɔ naŋo biŋ dii fɛnfɛlle-na aa tuɔ kaasĩŋ wuɔ: «Gbɛɛ o gbɛɛ! Gbɛɛ o gbɛɛ! Dɔrpɔpuɔrbiemba maŋ tiyãa ba siei-baamba-i, da ba bu ba yiɛŋa-i sũlma haraa nelbiliemba-na!»

9

¹ *Dɔrpɔpuɔrbilon̄o maŋ diilun̄-wuoŋo bu u yerre-i. Miɛ da mɔɛle nande diiriiye hiɛma-na. Diŋ diiriiye dumaan̄o-na, baa hã-de fobabalaan̄gu diele-i.

² Diɛ puur fobabalaan̄gu-i. Nyaasĩbabalanni naŋ temma ta ni hel da kirkirkir, a ce terien̄gu pãŋ bir ce da kullu hiere.

³ Dūngbermba nan temma hel nyaasiŋ daani-na a gbuo hiema-i hierē. Baa naa ce ba ta ba ce ŋaa namɛlmba.

⁴ Baa gbɛ-ba wuɔ ba baa yiɛya hiɛŋgu-i, baa dɪmma-i, baa tibinni-i, ŋga Diilon-dānyuɔ un'a u sɪ bamaŋ yammun, kɛɛ ba ta ba yii baa ba yaa-i yon.

⁵ Ba saa cira ba ko-ba, ba'a ba huol ba yammu-i caamba ndii. Namieŋ duɔ doŋ-ni kuŋ jaŋ-niŋ dumaa, bafamba ka haa jamma famma temma yaa kutaamba-na.

⁶ Caamba ndii daayo-na, nuɔmba ka ta ba taara kuliŋgu-i ŋga ba sie da-ku. Ba ka mul dāamu taara-kuɔ, ŋga molon yufelle sie gbāa haa-kuɔ.

⁷ Dūngberŋ daaba taa ba niya beru domma-i ŋaa bercesūnaamba. Ninanni nanni waa ba yunni-na ŋaa sēne-nyantuolbaa, aa ba yammu waa ŋaa nelbilieŋ-yammu.

⁸ Ba yukuɔsinni waa pōmpɔr ŋaa caaŋ-niini aa ba nyieni-i ŋaa jar-nyieni.

⁹ Ba pāmpɪnammu waa ŋaa ba diyaa kolluŋ-joŋgorbaa-ba'i muɔ, aa da ba ta ba yuul, ba būncɛmmu ta mu du ŋaa sūŋ-wotorbaa-baŋ duŋ dumaa beruŋ-hūmelle-na.*

¹⁰ Pelni waa baa-ba baa tureiŋa ŋaa namɛlmba. Ba ka ce nuɔmba-i sūlma baa tureiŋa faŋa yaa-i caamba ndii daayo hɛlma-na.

¹¹ Fobabalaŋgu dielen yen baa dɔrpɔpuɔrbilon† maŋ, u yaa dii ba yuŋgu-na. Ba bɪ-yo ebiremma-na «Abadō», girekimma-na «Apolinyɔ» ku yuŋgu yaa wuɔ Guɔyɔtieŋo.

* **9:9** Nieŋ Yowel sebe-i-na (Joël) 1.6; 2.4-5. † **9:11** Dɔrpɔpuɔrbilon daayo-i, ba yaa cɪnaana ba munyierammu-i. Nieŋ Yuda sebe-i-na 6.

12 Yaahuol-díelãño curaa. Ba hãi t̄iyãa.

13 D̄orp̄opūorbilõño mañ niediei-wuon̄ wuõ bu u yerre-i. Miε nu molo piiye s̄εne-mumbuolmun̄-terien̄gu k̄at̄õnni naa-i-na, Diilon̄o yaan̄ga-na.

14 Kutien̄o taa u piiye baa d̄orp̄opūorbilõño mañ niediei-wuon̄o yaa wuõ: «Ba vaa d̄orp̄opūorbiemba‡ namba j̄ina Efurata§ caan̄gu-na, baa dii ba naa. Fir-ba η nanna.»

15 Wuõ fir-ba nanna. Diilon̄o naa dii bel daade yaa-i, baa cein̄ daayo yaa-i, baa yiin̄ daaku yaa-i, baa huon̄ daaku yaa-i, a hã d̄orp̄opūorbien̄ daaba-i ba da ba ko nelbiliemba-i parra-bei. Da ba calnubei s̄õmma siei, bañ ka ko baman̄, ba ka waa s̄õmma diei.

16 B̄ercetaamba waa baa d̄orp̄opūorbien̄ daaba-i. Ba waa baa s̄õnaamba. Baa b̄i ba nun̄gu-i baa-mi. Ba waa nuõmba milnyõmbaa nuõsũ.

17 Min̄ daa s̄õnaamba-i damma mañ baa ba gbartaamba-i ku yaa daaku: Ba k̄allun̄-jon̄gorbaa-ba waa d̄ãdãa ηaa d̄ãamu, banamba kakau ηaa bula-hũmma, banamba b̄õjũmmu. S̄õnaamba yunni waa ηaa jar ba yunni. D̄ãamu taa mu hel ba nunni-na, baa nyaas̄inni, baa naarjũmmu.

18 D̄ãamu mañ taa mu hel ba nunni-na baa nyaas̄inni-i a naara naarjũmmu-i, guõyõ-bimb̄inni. Nelbiliemban̄ calaanu s̄õmma siei-i, nie ko s̄õmma diei bei.

19 S̄õnaan̄ daaba himma waa ba nunniñ, baa ba pelniñ. Na saa da! Ba pelni waa ηaa j̄enaamba.

‡ 9:14 D̄orp̄opūorbiemba daaba-i, ba yaa ciinaana ba munyierammu-i. Nieñ Yuda sebe-i-na 6. § 9:14 Efurata-i nuorabuõ nan̄ yerre-i dumaan̄o-na, ku kaalaaya girekimma-na.

Yunni waa-nie, aa ba taa ba kɔsuɔŋ nelbiliemba-i baa ni yaa-i.

²⁰ Guɔyo-bimbinni siei niinj daaniŋ'a ni saa ko bamaŋ, ba saa nanna ba cilɔbabalaŋo-i; ba saa yaŋ ba cufieŋa buolma-i. Ba buol *jinabaa-ba-i dii, ba buol tinni-i dii, a ne da ba yaa cie-ni ba fεε. Ba cie ninanni baa sēne, ninanni baa wargβε, ninanni baa kɔvɛllu, ninanni baa tãmpieŋa, ninanni baa daanŋu. Ni sa da, ni sa nu, ni sa bi wuɔ.

²¹ Ba saa nanna ba nelkolle-i, baa ba isɔmma-i, baa ba biŋwosinni-i, baa ba cuoyunŋu-i.

10

Nsaa wuyaa sebeyelle-i

¹ Ku huonŋu-na, mi tiraa da *dɔrpɔpuɔrbilonɔ naŋo hilaa dɔrɔ-i-na tuɔ hiire u jo. U waa baa fɔŋgũɔ. Duherru naa dii-yo huonŋa aa diilon-pɔruonŋu waa u yudɔrɔ-i-na. U yaanŋa taa ka caa ŋaa bãanŋu, aa u gbeini-i ŋaa dãamu.

² Sebeyelle nande waa u naŋga-na, sebeyel daade naa puur. Uŋ juɔ hi, wuɔ dii u nadięgboluonŋu-i dãmman-nuoraanŋu-na aa jina u nanyuɔ-kũŋgu-i bomborma-na.

³ Aa naa kaasŋ da gbagaga ŋaa jara buure. Uŋ kaasãan, diilon wuɔ naar da niehãi a sie-yo.

⁴ Uŋ siyaa-yo baa mamaŋ miε mi nyegẽŋ-ma jina, miε mi ne da molo nie piie baa-mi dɔrɔ-i-na wuɔ: «Diilon uŋ naaraa waŋ mamaŋ, baa yaŋ molo num; baa nyegẽŋ-ma.»

⁵ Dɔrpɔpuɔrbilonɔ daa wuɔ sire u nadienŋa-i dɔrɔ-i-na

⁶⁻⁷ aa naa cira: «Ku hii! Dɔrpɔpuɔrbilonɔ man tiyãa niehãi-wuonɔ-i, duɔ don tuɔ bu u yerre-i

Diilonḡ unḡ ḡa naa waḡ u kusūḡḡu maḡ baa u cāarāamba-i, unḡ ḡa naa waḡ u kusūḡḡu maḡ baa u *pɔpuɔrbiemba-i, u ka ce-ku. Diilonḡo yaa mi siera. U yaa hielaa dɔrɔ-i baa hīema-i, aa hiel dāmmanḡ-nuoraanḡu-i baa bimbīnni-i hiere, uu dii gbula, u sa ji kā terienḡu.»

⁸ Umanḡ naa piiye baa-mi dɔrɔ-i-na u tiraa gbē-mi wuo: «Kā dɔrpɔpuɔrbilonḡo maḡ yieraaya a dii u gboluonḡu diei dāmmanḡ-nuoraanḡu-na, aa jīna ku diei bomborma-na u wulaa, ḡ ka hūu sebeyelle maḡ puurii u nanḡa-na.»

⁹ Mi piyaa kā ku yaa-i ka gbē dɔrpɔpuɔrbilonḡo-i miε u hā-mi seβε-i. U gbē-mi wuo mi hūu-yo mi wuo-yo. Da mi wuo-yo, u ka waa kpēnne mi nunḡu-na ḡaa sɔllu, ḡga u ka waa gbegege mi kusūḡḡu-na.

¹⁰ Miε hūu seβε-i u wulaa a wuo-yo. U waa ḡaa sɔllu mi nunḡu-na da kpēnne, ḡga miḡ juɔ hīḡ-yo, u bir da gbegege mi kusūḡḡu-na.*

¹¹ Ku huonḡu-na, baa gbē-mi wuo: «Diilonḡo taara u puɔr-ni baa nuɔmba bɔi maama, baa nilēiḡa bɔi maama, baa fḡḡḡtaamba bɔi maama, ḡ gbīe ḡ ka tiraa waḡ-ma.»

11

Diilopɔpuɔrbiemba hāi maama

¹ Ku huonḡu-na, baa hā-mi gboruonḡu nanḡu, ba fi baa-ku; aa gbē-mi wuo: «Sire ḡ ka fi *Diilodubuɔ-i baa mumbuolmunḡ-terienḡu-i, aa ḡ kāḡ bamanḡ dii ta ba jaal Diilonḡo-i Diilodubuɔ-i-na.

* **10:10** Niḡḡ Esekīel seβε-i-na (Ézéchiel) 2.8, 3.1-3.

2 Baa ji cira η fi gōηgūōη-huōηga-i, ba yaan-ka hā *niēraamba baa-ka. Ba ka sere Diilōηo nelle-i* caamba komuōηa hāi baa ba hāi.

3 Kuu dii ηaa yinni nuōsiba niediei komuōηa siei. Mi ka puor mi nuōmba hāi baa mi nelma-i ba ka ta ba waη-ma yinni fanni-na hiere. Kutaamba ka dii balaan-jōηgorbaa.»

4 Nuōmba hāi baan daaba dii hīema Tienō† caan-nu. Baa dii ηaa *Olivi-tibinni, baa dii ηaa fitimbaa.‡

5 Uman duō tuō taara u ce-ba kuujan̄gu, dāamu nammu hel ba nunni-na a kōsuōη kutienō-i. Ba bigāarāamba ka ku kulīngu fan̄gu temma yaa-i.

6 Baη ka ta ba waη Diilōη-nelma-i bien̄a maη nuō-i hiere, ba gbāa bella diilōηo-i u sie dāa bien̄a fan̄a-na. Ba gbāa bi ce hūmma bir tām̄ma hiere. Aa āmbabalma maη da ma dōlnu-bei, ba gbāa dii-ma miwaan̄o-na huōηgu maη dōlaanu-bei.

7 Nga da ba ji waη Diilōη-nelma-i tī, bīηwobal̄no maη dii fobabalaan̄gu-na, u ka hel kar berru-bei aa ko-ba.

8-9 Duō ko-ba, ba sie yan̄ ba fuure-bei; ba ka nanna-bei nellen̄-huōηga-na ponsanatigerre-na. Ba ka tīe terien̄gu-na a ce yinni siei baa boluōηgu nuōmba ta ba jo ba ne-ba. Nuōmba ka hel terni-na hiere, baa nilēīna-na hiere, baa dūnni-na hiere, baa nelmambaa-ba-na hiere a ji ne-ba. Maη ka ce nelle maη nuō-i, nelle fande-i nebuō; ba gbuu Itienō-i kusuōη-nu'i ko-yo. Ba gbāa bī nelle falle-i Sodōmu§; ba gbāa bi bī-de Esipi di balaan̄gu

* 11:2 Diilōηo nelle-i bande-i, ba gbē *Yerusalēmu yaa-i. † 11:4 Hīema Tienō yaa Diilōηo-i. ‡ 11:4 Niēη Sakari sebē-i-na (Zacharie) 4.3,11-14. § 11:8-9 *Sodōmu*: Niēη u kūηgu-i Miwaan̄o jīnamman̄-sebē-i-na (Genèse) 18-19.

maama-na.

¹⁰ *Diilopɔpuɔrbiemba hāi-baan daaba kuliingu ka silaa dɔlnu nelbiliemba-i ji cor. Ba mulāan nuɔmba-i cor baa ba nelma-i; a ce dumaanɔ-na, ba ka ce ponsaanɔ ma yerren aa hā ba-naa bimbɪnni ponsaan daaku-na.

¹¹ Nga yinni siei baa boluon daakuɔ juɔ cor, Diilonɔ hul fafalmu dii ba memmu-na, ba sire. Baman taa ba ne-ba, korma fūnuɔ bel-ba.

¹² Diilopɔpuɔrbien daaba nu molo piye baa-ba da gbagaga dɔrɔ-i-na wuɔ: «Nyugāan na jo bande!» Ba ta ta ba nyugūɔ ku yaa nuɔ-i baa duherru, ba bigāarāamba ta ba ne ba ta ba kā.

¹³ Huonɔgu fanɔgu-na, hɛma gbuu sagalla. Man sagalaaya dumaanɔ-na, nelle muonu yiɛngu diei. Da ba calnu-die sɔmma cɪncieluo-i, sɔmma diei-i muyaanu. Nuɔmba neifienja siei nuɔsiba ndii tɛ-man. Baman tɪyāa ba saa ku, ba kūoma ta ma nyen. Ba ta ba piye wuɔ: «Diilonɔ-i bibienɔ».

¹⁴ Hāalɪn-yaahuolo curaa, nga ma saa tɪ; sielin-wuonɔ jo dii.

Yerperiele buu

¹⁵ Ku huonɔgu-na, *dɔrpɔpuɔrbilonɔ man niehāi-wuonɔ bu u yerre-i. Nuɔmba namba ta ba piye dɔrɔ-i-na da gbagaga wuɔ:

«Miwaanɔ yuntesɪnni-i fiefie-i-na ni cie Itienɔ da-u-diei niini, fuɔ baa un saan *Konkortienɔ man.

Yuntesɪn daani ka tɛ baa ba yaa-i ni sa ji tɪ dede.»

¹⁶ Nuon daaban piye dumaanɔ-na, bɪncuamba komorre baa ba naa man tɛnaana Diilonɔ caanɔna, ba sire dūuna hiere a jaal Diilonɔ-i

17 aa cira:

«Itienj nuɔ, Diilonj nuɔ, Weimantienj nuɔ,
nii naa waa, aa nii dii.

Ninj hūyāa nelle-i a pigāan η fōngōtesinni-i
i ce-ni kasi saa da-ni.

18 *Niēraamba taa ba gān baa-ni.

Nga fiēfiē-i-na nuɔnei ka gān baa-ba.

Ŋ ka pigāan-ba η jāyāmma-i.

Bikuomba germa hii.

Ŋ cāarāamba maŋ waan η nelma-i, ba pāmmanj-
huɔŋgu hii,

ka hel baa η baamba maŋ kāan-ninj hiere,
nelbōmbōmbaa-ba-i baa nyuɔnyuɔ-baamba-i hi-
ere ba pāmmanj-huɔŋgu hii.

Bamaŋ bi guɔlaayan hīema-i, ba kɔsuɔmanj-huɔŋgu
yaa hii daaku-i.»

19 Baŋ juɔ piye tī, *Diilodubuɔ maŋ dɔrɔ-i-
na wuɔ puur, *tobisinniŋ-kporuo wuɔ carra dii u
huɔŋga-na, diilonj wuɔ donj tuɔ nyiesiŋ aa tuɔ naar.
Terni-i hiere ijieni. Hīema sagalla, diilonjo wuɔ tuɔ
gbu u dāa baa tāmpēlēiŋa.

12

Gberε

1 Ku huɔŋgu-na, miε mi ne da gberε nanj temma
dɔrɔ-i-na: ciŋo nanjo. Uu naa dii bāanyufelle-i
jonjor temma, aa haa u gbeini-i ceŋo-na aa dii
nyantuoluo baa mɔeŋa cinciēluo baa a hāi yuɔ.

2 Kusūŋgu waa-yuɔ a hi homma. Kuŋ bilaa-yo ta
ku jan-yo, wuɔ tuɔ kaasīŋ.

3 Miε mi ne tiraa da gberε nanjo dɔrɔ-i-na: Jūŋo
nanjo da dāa baa yunni niehāi baa yieŋa cinciēluo!
Nyantuolbaa-ba waa u yunni-na hiere.

4 U pelienḡu pir mæŋa-i yienḡu diei nanna hîema-na. Da ba calnu mæŋa-i sǝmma siei, u pirii sǝmma diei nanna. Wuǝ jo ji yiera cienḡ daayo caanḡu-na wuǝ duǝ bǝrǝ u hiŋ bilonḡo-i.

5 Cienḡ wuǝ bǝrǝ naacombilonḡo. Uŋ bi buǝra, baa bie bilonḡo-i kǎ baa-yo ka jîna-yuǝ Diilonḡo caanḡu-na. U waa tîena u fǝŋgǝtaanḡ-teterre-na. Naacom-bilonḡ daayo yaa saaya u sire waa nilienḡa-i hiere a yunḡu-na. U ka sire ce u fǝŋgũǝ-i baa kollunḡ-bũǝle.

6 Baŋ biyaa bilonḡo-i ta baa-yo, nyunḡ wuǝ gbar suur hîenḡ-nu. Diilonḡo naa tigiinḡ terienḡu nanḡu dii hîenḡu-na duǝ ka fiε-yo yinni nuǝsiba niediei komuǝŋa siei.

7 Huǝŋḡu fanḡu-na, berru nandu sire dǝrǝ-i-na. Misel-i* baa u napǝpuǝrbiemba yaa kǎa ka suuye jũŋ daayo-i baa u baamba-i.

8 Baŋ daa ba-naa dumaanḡo-na, baa yar jũŋo-i baa u baamba-i, a ce dumaanḡo-na ba saa gbǎa da ba tîena dǝrǝ-i-na.

9 Ba siε-yo nanna hîema-na. U yaa jîebincǝiŋo-i. U yerre yaa *Sitǎni, dinande yaa *Bigǎarǎŋo. U yaa tǎalǎanḡ nuǝmba-i hîema-na hiere. Ba siε-yo nanna baa u pǝpuǝrbiemba-i hiere hîema-na.†

10 Mie mi ne da molo piiye dǝrǝ-i-na da gbagaga wuǝ:

«Fiεfiε fuǝ, i kuraa.

I Diilonḡo pigǎanḡ u fǝŋgǝtesinni-i baa u nellen-tesinni-i.

Diilonḡ uŋ saanḡ *Konḡkortienḡo manḡ, fǝŋgǝtesinni dii u nanḡ-na.

* 12:7 Misel yaa *dǝrpǝpuǝrbiemba yuntienḡo-i. Niεŋ Yuda seβε-i-na 9. † 12:9 Niεŋ Miwaanḡo jînammanḡ-seβε-i-na (Genèse) 3.1 baa Like seβε-i-na 10.18.

Uman̄ taa u cāl i baamba-i bāan̄gu-i baa isuon̄gu-i
 Diilon̄o yaan̄ga-na,
 ba duon̄ya-yuō dōrō-i-na.

¹¹ Tūmbilon̄o tām̄ma-i

baa Diilon̄-nelma man̄ hilaa i baamba nunni-na,
 ma yaa ciē ba yar-o.

Ba hīērā kuliin̄gu-i ŋaa ku sa jan̄-ba.

¹² Terien̄gu fan̄gu-na, namaa naman̄ dii dōrō-i-na
 hiere, taa na nyē.

Ŋga namaa naman̄ dii hīema-na, baa hūmma-na,
 sūlma haraa-nēi!

Sitāni hiiriye kā na wulaa baa hōdulle,
 u suyaa wuō u yinni saa tīē bōi.»

¹³ Jūn̄on̄ ju' a u ne da u fēre hīema-na, wuō sire
 cu cēhuonaciēn̄ daayo huon̄-nu.

¹⁴ Baa hā ciēn̄o-i kuōcurō būncēmmu hāi, u yuul
 ka diire dii *hīēn̄gu-na ban̄ tigiin̄ terien̄gu man̄ hā-
 yo u duō ka tīēna ce bien̄a siēi baa boluon̄gu jīēn̄o
 baa da u yufelle.

¹⁵ Uŋ yuulii ka diire dumaan̄o-na, jīēn̄o wuosa
 hūmma, kuō pān̄ ce nuoraan̄gu ta ku būn̄ da ku ka
 wuo ciēn̄o-i.

¹⁶ Hīema yan̄-yo aa naa yiernu hūn̄ daama
 yaan̄ga-na, maa būn̄ jo ji suur hiere. Hīema bir
 suuye.

¹⁷ Jūn̄o huōn̄ga fūnun̄ du baa ciēn̄o-i. Bisālmba
 namba waa baa ciēn̄o-i. Jūn̄o gūunu ka tuō gān̄ baa
 ba yaa-i. Bisāl̄n̄ daaba yaa baman̄ nuōn̄ Diilon̄o
 nun̄gu-i aa bel Yesu nelma-i nammu hāi.

¹⁸ Ku huon̄gu-na, jūn̄o jo ji yiēra dāmman̄-
 nuoraan̄gu nun̄gu-na tuō ne.

13

Bĩᵇwobalᵇo nanᵇo hilaa hũmma-na

¹ Ku huonᵇu-na, miε mi ne da bĩᵇwobalᵇo nanᵇo hilaa dāmmaᵇ-ᵇuoraanᵇu-na. U waa baa yunni niehāi baa yiεᵇa cĩncieluo. Nyantuolbaa-ba waa yiεᵇ daaya-na hiere. Aa Diilonᵇo tuosĩnniᵇ-yiεiᵇa naa nyεᵇᵇ u yunni-na hiere.

² Bĩᵇwobalᵇ daayo waa ᵇaa kēlᵇo, u gbeini waa ᵇaa dāᵇkilaanᵇ-gbeini aa u nunᵇu waa ᵇaa jara nunᵇu.* Jũᵇ wuᵇ hā-yo himma-i baa yuntesĩnni aa bi hā-yo fĩᵇᵇbāmbāale.

³ Baa naa posol bĩᵇwuonᵇ daa u yunᵇu nanᵇu-i babalaa, da ᵇ ta ᵇ ne-yo ᵇaa u ka ku, ᵇa pāanᵇ daaku jo ji fē. Kuᵇ ce nuᵇmba-i hiere ᵇberε, baa ta ba nyaanu-yuᵇ ba ne-yo.

⁴ Jũᵇ unᵇ hāa bĩᵇwuonᵇ daayo-i fĩᵇᵇũᵇ-i, nuᵇᵇ baa donᵇ ta ba dũuna ba jaal jũᵇo-i. Ba taa ba bi dũuna ba jaal bĩᵇwuonᵇo-i aa ta ba piiye wuᵇ: «Hai ᵇbāa saa u ferε baa bĩᵇwuonᵇ daayo-i? Hai ᵇbāa yii baa-yo?»

⁵ Baa hā bĩᵇwuonᵇo-i hũmelle-i wuᵇ u kaal u ferε aa u tuora Diilonᵇo-i. Ba hāa-yo hũmelle-i wuᵇ u ce u bāanᵇu-i caamba komuᵇᵇa hāi baa ba hāi.

⁶ Wuᵇ donᵇ tuᵇ tuora Diilonᵇo-i, u bĩεna u yerre-i baa u dũᵇu yerre-i ka cor baa bamanᵇ dii u nelle-na hiere ba yiεiᵇa-i.

⁷ Baa bi hāa-yo hũmelle-i wuᵇ u ce beru baa Diilonᵇ-baamba-i. Kerε duᵇ ce beru-i baa-ba, u ka yar-ba. Ba haa-yo dũnni-i hiere ni yunᵇ-ᵇu, baa terni-i hiere ni yunᵇ-ᵇu, baa nelma-i hiere ma yunᵇ-ᵇu, baa niliᵇa-i hiere a yunᵇ-ᵇu.†

* **13:2** Nienᵇ Daniel seᵇe-i-na (Daniel) 7.3-6. † **13:7** Nienᵇ Daniel seᵇe-i-na (Daniel) 7.8,21,25.

8 Da ma hel bamaŋ yirɛiŋa-i nyɛgāaŋ cicɛlmaŋ-sebe-i-na dii miwaaŋo jɛnamma-na, nelbiliemba-i hiere ba ka ta ba dūuna ba jaal-o. Cicɛlmaŋ-sebe daayo-i, baŋ kuɔ *Tũmbiloŋo maŋ, fuɔ wuoŋo-i.

9 Umaŋ duɔ u ka nu, u nu!

10 Diiloŋ duɔ cira ba bel umaŋ, ba ka bel-o; duɔ cira ba cāa umaŋ nuoŋ-nu-i, ba ka bi cāa-ku. Terieŋgu fanɣu-na, Diiloŋ-baamba saaya ba hɪrā ba kũma-i aa haa ba naŋga-i Diiloŋo-na.

Bɪŋwobalŋo naŋo hilaa hɛma-na

11 Miɛ mi ne tiraa da bɪŋwobalŋo naŋo hel hɛma-na u jo. Yiɛŋa hāi waa u yuŋgu-na. A waa ŋaa terbeyuŋ-waaŋa. U taa u piiye ŋaa jũŋ daa uŋ piiyeŋ dumaa.

12 Bɪŋwobalŋo maŋ hilaa hũmma-na uu naa hā-yo fɔŋgũo-i u duɔ tuɔ ce himma-i aa fuɔ tɛna tuɔ ne u tuɔ ce. A ce dumaanŋo-na, uŋ hilaa, u guor nelbiliemba ta ba dūuna ba jaal bɪŋwobalŋo maŋ hilaa hũmma-na. Fuɔ yuŋgu yaa naa posol babalaa aa fɛ.

13 Umaŋ hilaa hɛma-na, u taa u ce himma bɔi. Halle u taa u ce dāamu ta mu hel dɔrɔ-i-na mu diire hɛma-na nuɔmba-i hiere ba yufelle-na.

14 Uŋ daa fɔŋgũo maŋ tuɔ gbā u ce himma-i umaŋ hilaa hũmma-na u yufelle-na, u taa u pira nelbiliemba-i. Uu naa waŋ baa nuɔmba-i wuɔ baŋ posolaa bɪŋwobalŋo maŋ baa jigāpɔruoŋgu-i aa u saa ku, ba ce daaŋgu ba sisɪŋ-yo ba jɛna ba ta ba dūuna ba jaal-o.

15 Baa naa hā bɪŋwobalŋo maŋ hilaa hɛma-na ku fɔŋgũo-i u ce baŋ sisāaŋ umaŋ jɛna u tuɔ fiisa aa gbāa tuɔ piiye aa tuɔ bi ko bamaŋ sa dūunaanŋ ba jaal-o hiere.

16 Mafamman̄ ciε, b̄iŋwuon̄ daa wuɔ guor nuɔmba-i hiere, nelbõmbõmbaa-ba-i baa nyuɔnyuɔ-baamba-i, waamba-i baa nawalaamba-i, kɔraamba-i baa nebimba-i wuɔ ba dānya ba fεε ba nademmu-na sisɔ ba yaadāmma-na.

17 Dānyuɔ duɔ uu si dii nuɔni man̄ nuɔ-i, ŋ siε gbāa sāa b̄iŋkūngu, ŋ siε bi gbāa suor b̄iŋkūngu. B̄iŋwobalŋo yerre yaa waa dānyuɔ faŋo-i sisɔ niele man̄ saa baa u yerre-i.

18 Terien̄ daaku-i nelnurāan̄-terien̄gu. Niel daade yaa nuɔsiba siεi komuɔŋa siεi baa niediei (666). Di pigāan̄ moloŋo nan̄ sinni-i dumaan̄o-na. Uman̄ duɔ tuɔ cē u jɔguon̄ u ne.

14

Baman̄ kuraa ba maama-i

1 Miε mi tiraa ne da *Tūmbilon̄o yiεraaya *Sinyɔ-tānūngu-na baa nelpūngu nan̄ temma. Ba waa nuɔmba neifien̄-komuɔŋa siεi baa c̄ncieluo nuɔmba neifien̄a hāi. Tūmbilon̄o yerre-i baa u To diele naa nyεgēŋ ba yaadāmma-na.

2 Miε ta mi nu ba yaleiŋa-i dɔrɔ-i-na. A taa a du ŋaa hūnjulamma, a taa a du ŋaa diilon̄o'i naaraa. A taa a du ŋaa ba mar konconni.

3 Ba waa ta ba hāl naláfeliēngu f̄ŋgõtaan̄-teterre yaan̄ga-na, bimuaamba naa-baan̄ daaba yaan̄ga-na, b̄incuamba bi yaan̄ga-na. Da ma hel bafamba-na, molo siε gbāa suɔ nalāan̄ daaku-i hāl-ku. Diilon̄o sāa bafamba yunni yaa h̄iεma-na. Baa dii nuɔmba neifien̄-komuɔŋa siεi baa c̄ncieluo neifien̄a hāi.

4 Baa dii welewele, ba saa guōla ba fεε baa caamba. Ba yaan̄ aa ta ba cu *Tūmbilon̄o huon̄-nu un̄ k̄an̄ terni man̄ nuo-i hiere. Diilon̄o yufelle hilaa ba yaa-i nuo-i igēna nelbiliemba hōlma-na u s̄aa ba yunni-i ba da ba ce fuo baa Tūmbilon̄o-i ba baamba.

5 Ba nunni saa puur baa coima-i dede. Cālmuo si dii-bei.

Dōrpōpuōrbilōno siēi maama

6 Miε mi ne da *dōrpōpuōrbilōno nan̄o yuul dii fēnfēille-na u jo baa neldōdōlma namma. Nelma famma sa ji saara dede. U jo baa-ma duo ji wan̄-ma baa nelbiliemba-i terni-na hiere, dūnni-na hiere, nelmambaa-ba-na hiere baa nilēin̄a-na hiere.

7 U taa u piiye da gbagaga wuo: «Diilon̄ un̄ ka gēr nuōmba āndaan̄gu-i huōn̄gu man̄ nuo-i ku hii tī, a ce dumaan̄o-na, taa na k̄an̄-yo aa na ta na gbēliēn̄-yo. Taa na dūuna na jaal uman̄ hielaa dōro-i baa hīema-i. Taa na jaal uman̄ hielaa nuoranni-i baa hūnfonni-i!»

8 Dōrpōpuōrbilōno nan̄o tiraa cu dīelā-wuon̄o-i tuo piiye wuo: «U muyaanu! *Babilōni muyaanu! Nebuo man̄ cilaan̄ nilēin̄a-i hiere baa u saasorsinni-i, u muyaanu!»

9 Unaa tiraa cu hāalīn̄-wuon̄o-i tuo piiye da gbagaga wuo: «Uman̄ duo tuo dūuna bīn̄wobal̄no yaan̄ga-na, sisō u karkuuyo* yaan̄ga-na, aa dānya u nadiēn̄ga-na, sisō u yaadāmma-na,

* **14:9 Karkuuyo:** Ban̄ gbēn̄ karkuuyo man̄ bande-i-na, da ba sisin̄ daan̄-bīn̄kūn̄gu, ba bī-ku yaa karkuuyo-i. Ku gbāa waa nelēn̄o, ku gbāa bi waa bīn̄wuon̄o'i ban̄ sisāan̄.

¹⁰ kutienjo sie kor Diilonᵅ-berru-na. Diilonᵅ ka pigáanᵅ-yo u jáyámma-i. U ka waa ᵅaa ba guoraa moloᵅo há-yo kombabalamma u nyᵅᵅ. Kufanᵅu taamba ka muliᵅᵅ dāngbᵅᵅguᵅᵅᵅᵅ-na, dᵅrpᵅpuᵅrbiemba yaanᵅa-na, baa Túmbilonᵅ yaanᵅa-na.

¹¹ Dāamu maᵅ mulāanᵅ-baᵅ, mu sa ji diᵅᵅ dede. Mu nyaasinni sa ji yaᵅ wurma-i dede. Bamaᵅ dūunaanaᵅ biᵅwobalᵅo yaanᵅa-na, sisᵅ u karkuuyo yaanᵅa-na, bamaᵅ dāanya ba fεε baa u yerre-i, ba cεraa ba da fiisaanᵅu gbula.»

¹² Ku'i ciε Diilonᵅ-baamba-i, bamaᵅ nuᵅᵅ u nuᵅᵅᵅ-i aa haa ba nanᵅa-i Yesu-i-na, ba saaya ba hírá ba kúᵅma-i.

¹³ Ku huᵅᵅᵅᵅ-na, mi nu molo piiye baa-mi dᵅrᵅ-i-na wuᵅ: «Nyεᵅᵅᵅ nel daama-i: «A doᵅ fiεfiε-i-na, bamaᵅ kuuᵅ baa Itienᵅo maama-i ba hᵅmmu-na, ba yunni dᵅlaa. *Diilonᵅ-Yalle waanᵅ-ma wuᵅ ninsoᵅo, kεε ba ka fiisa, ba silaa ce weima; ba ka da ba muliεma sullu-i.»

Dĩmma hii karma

¹⁴ Miε mi tiraa ne a da nyaasipilanni nanni dᵅrᵅ-i-na, moloᵅo nanᵅo waa tiεna ni dᵅrᵅ-i-na, ᵅaa Moloᵅ-Biεᵅᵅ. Sēnε-nyantuoluo waa u yunᵅᵅ-na baa jukᵅrdᵅdᵅᵅᵅᵅᵅᵅ u nanᵅa-na.

¹⁵ *Dᵅrpᵅpuᵅrbilonᵅo nanᵅo hel *Diilodubuᵅ-i-na a piiye da gbagaga baa umanᵅ waa tiεna nyaasinni-na wuᵅ: «Dĩmma vāa hi karma híεma-na, biε ᵅ jukᵅruᵅᵅᵅᵅ-i ᵅ doᵅ!»

¹⁶ Umanᵅ waa tiεna nyaasinni-na wuᵅ biε u jukᵅruᵅᵅᵅᵅ-i a kar dĩmma-i hiere híεma-na.

¹⁷ Dᵅrpᵅpuᵅrbilonᵅo nanᵅo tiraa hel Diilodubuᵅ-i-na dii dᵅrᵅ-i-na; jukᵅrdᵅdᵅᵅᵅᵅᵅᵅ bi waa baa fuᵅ-i.

18 Dərpəpuərbilonə nano tiraa hel mumbuol-muŋ-terienġu-na, u yaa waa dāamu tienə-i. Wuə piiye da gbagaga baa jukəruəntienə-i wuə: «Ne! *Eresē biē hīema-na, kā baa ŋ jukəruəŋgu-i ŋ ka kar-o.»

19-20 Wuə ce u jukəruəŋgu-i a kar eresē-i hiere hīema-na aa kūl-o kā baa-yo ban kāmaloŋ kusuəŋ-nu. Ku waa gborsanniŋ. Baa jāmāllā eresē daayo-i kāmalo, tāmā bir yan aa ta ma hel-yuə, gbuu ta ma būŋ ŋaa nuoraanġu. Ma būŋ kilobaa nuəsūə komuəŋa ndii temma.† Ma pupurma waa sūŋ duə suur, u hāl u nuon-nu. Daaku-i hiere ku pigāan Diilonə jāyāmma yaa-i.

15

Dərpəpuərbiemba juə baa āmbalma niehāi

1 Miē mi ne a tiraa da gberε nan temma dərə-i-na: *dərpəpuərbiemba niehāi baa āmbalma niehāi ba nammu-na. Ambalperiema yaa-i. Diilonə ka pigāan u jāyāmma-i baa ma yaa-i a perien.

2 Aa da kuləŋgu nanġu ŋaa nuoraanġu, ku caa ŋaa duələŋ, baa dāamu ku huəŋga-na. Baman yaraa biŋwobaləŋo-i, baman saa hūu-ma ta ba dūuna u karkuuyo* yaanġa-na, baman saa siē ba haa u dānyuə-i beī, ba waa yiera nuoraan daaku-na. Diilonə naa hā-ba konconni

3 ba ta ba hāl *Tūmbilonə nalāanġu-i. Diilon-cāarāŋo-i *Moisi hālāa-ku cor.

Ba taa ba hāl wuə:

† 14:19-20 Ma nyegāan ġirekimma-na wuə: «Ma būŋ sitadibaa nuəsiba niisiei.» A saanu baa miē niifinni-i, i gbāa saa-ba baa kilobaa nuəsūə komuəŋa ndii temma. * 15:2 **Karkuuyo:** Niēŋ 14.9 baa naaruə-i-na cicaara-i-na.

«Itien nuə, Diilonuə, Weimantien nuə.
 N maacemma temma si dii fafaangu-na.
 Nilēiŋa-i hiere a Itien nuə.
 N āncemma faa aa tiraa vii.

⁴ Itien nuə, nuənei Diilonuəŋo-i ŋ diei yon.
 Hai moloŋo-i ka siε cira u siε kālā-niε?
 Hai moloŋo-i ka siε cira u siε bi ŋ yefafalle?
 Nuəmba-i nilēiŋa-na hiere ba daa niŋ pāŋ
 fafamma dumaa baa ba yufelle.
 Ba ka jo ji dūuna jaal-ni hiere.»

⁵ Ku huongu-na, miε mi ne da *Diilodubuə-i
 dərə-i-na u puurii, aa da *Tobisinniŋ-dūŋgu-i dii
 huonga-na.

⁶ Uŋ puurii dumaanə-na, dərɔpɔurbieмба
 niehāi maŋ naa bella āmbalma-i, baa hel. Baa naa
 dii jonɔgorpielmba aa pēyē-bei baa sēne-kpāŋkpanni.
 Ba jonɔgorbaa-ba taa ba carra.

⁷ Bimuəmba naa-baan daaba-na, unanə hā
 *dərɔpɔurbien niehāi-baan daaba-i sēne-cimmu
 niehāi. Muu naa yu hiere baa Diilonuə-berru, fuə
 maŋ dii gbula.

⁸ Diilonuə bəbəima-i baa u himma ce Diilodubuə
 wuə pāŋ yu baa nyaasinni a ce molo saa naa waa
 u gbāa suur-yuə, fuə dərɔpɔurbieмбаŋ juə baa
 āmbalma niehāi maŋ ma cor igēna.

16

¹ Ku huongu-na, miε nu molo piiye da gbagaga
 Diilodubuə-i-na baa dərɔpɔurbieмба niehāi-
 baan daaba-i wuə: «Diilonuə-berru maŋ cimmu
 niehāi-muun daamu-na, kāan na ka kūnna-duə
 hīema-na.»

² Dərpəpuərbilo-dielāņo ta kā ka jier u kaanġa-i hēkuole-na. Pābabalanni naņ temma doņ ta ni kar biņwobalņo dānyuəņ waa bamaņ nuə-i aa ba ta ba dūuna u karkuuyo* yaanġa-na. Pāņ daani maama saa naa fa baa jamma-i.

³ Hāalīņ-wuoņo kā ka jul u kaanġa-i dāmman- nuoraanġu-na. Hūmma bir hiere ņaa bikulon- tāmma, a ce dumaanġo-na bīmbaamba maņ waa hiere hūmma-na baa ku.

⁴ Sieliņ-wuoņo kā ka jier u kaanġa-i nuoranni-na baa hūnfonni-na, hūmma bir hiere tāmma.

⁵ Miε nu dərpəpuərbilonġo maņ hūmma tienġo-i u ciεra wuo:

«Diilo, nuəni maņ dii, nuəni maņ waa;

nuəni maņ Diilonġ nuə, ņ fafaanġu temma si dii.

Niņ ciε nel daama-i dumaa, ma yaanġa yaa du- maanġo-na.

⁶ Baņ kuə ņ baamba-i baa ņ *pəpuərbiemba-i,

ku'i ciε ņ hā-ba tāmma wuo ba nyəņ.

Baņ taa ba taara kumaņ ba daa-ku.»

⁷ Ku huonġu-na, mi nu molo piye mumbuol- muņ-terienġu-na wuo: «Ninsoņo! Itienġ nuə, Diilonġ nuə, Weimantienġ nuə, ņ maacemma-i hiere ma faa. Da ņ pā umaņ baa kumaņ, ku'i saaya baa-yo.»

⁸ Naaliņ-wuoņo kā ka jier u kaanġa-i bāanyufelle- na. Diε pāņ bir ņaa dāamu gbuu ta ku ye nuəmba-i.

⁹ Bāanġuņ fiε ku ye-ba, ba saa nanna ba ciləbabaļo-i a fē Diilonġo huonġa-i, ba bir yaņ aa ta ba tuora-yuə, ņ siε suə wuo mamaņ daaņ-baņ daama-i ma tienġo yaa ufaņo-i.

* **16:2 Karkuuyo:** Niεņ 14.9 baa naaruə-i-na cicaara-i-na.

10-11 Diiluŋ-wuonjo kā ka jier u ciinga-i biŋwobalŋo fōŋgōtaan-teterre-na, u niŋiŋa-i hiere aa pāŋ bir da kullu. Pānniŋ karaa nuamba-na ta ni muliŋ-ba, baa gbuu ta ba wuo ba nyieni-i, ba saa nanna ba cilobabalaŋo-i, ba bir yaŋ aa ta ba tuora Dərwuonjo-i.

12 Niediei-wuonjo kā ka jul u kaanga-i nuorabuo naŋo-na, ba bi-yo Efurata. Nuoraan daa kuo pāŋ kuol a ce jāmatigibaa-ba maŋ hilaan bāpagūŋgu-na ba da ba da muncormu.

13 Ku huonŋu-na, mi da *jīnabaa-ba siei. Unajo taa u hel jūŋo nuŋgu-na, unajo-i biŋwobalŋo nuŋgu-na, unajo-i u pəpuərbilonjo nuŋgu-na.† Jīnabaa daaba waa ŋaa mamaalmba.

14 Ba yaa *Sitāni cāarāamba-i ta ba ce himma-i. Ba ka wuora gbura jāmatigibaa-ba-i hiere hīema-na wuo ba ji gāŋ baa Diilonjo-i Wēimantienjo-i uŋ ka pigāan u jāyāmma-i yiingu maŋ nuo-i.

15 Itienjo waan-ma wuo: «Niēŋ, mi ka jo ŋaa cuoyuo muo. U maŋ duo saa gonya duofūmmu aa tigiin tīena baa u jongorbaa-ba-i u nuonŋu-na, u yuŋgu dōlaa. U sie hel bebelle, a ce dumaanjo-na senserre sie da-yo baa banamba-i.»

16 Jīnabaa baa tigiin jāmatigibaa-ba-i terienŋu naŋgu-na, ba bi-ku ebiremma-na «Armagedō».

17 Dərpəpuərbilonjo maŋ niehāi-wuonjo fara jier u ciinga-i a guola fafalmu-i. Miē nu molo piye da gbagaga fōŋgōtaan-teterre-na Diilodubuō-i-na wuo: «Ma tīē!»

† 16:13 Biŋwobalŋo yaa biŋwuonjo maŋ hila hūmma-na aa u pəpuərbilonjo yaa umaŋ hila hīema-na. Niēŋ sapitiri-i-na 13.

18 Huoŋgu fanġu-na, diilonġ wuo donġ tuo nyiesiŋ aa tuo naar, terni-i hiere ijieni. Hiema gbuu sagalla baa fōŋgūo. Diilonġ uŋ hielaa nelbiliemba-i ma temma saa sagalla dede!

19 Maŋ sagalaaya dumaanġo-na, nebuo maŋ baŋ biŋ-yoŋ *Babiloni-i wuo taalnu sōmma siei. U maacembabalamma saa karaanu Diilonġo-i, wuo pigāan-yo u jāyāmma-i. U cie-yo ŋaa ba hāa moloŋo kombabalamma u nyoŋ. Aa nilēiŋa naŋa-i jāmalābaa-ba-na hiere aa muonu.

20 Tānni gbuo hiere baa dāmmanġ-nuoraanġuŋ diyaa hiema maŋ huoŋga-i, molo saa suo niŋ curaa kusoŋ-nu.

21 Diilonġ wuo tuo dāa baa tāmpēkāŋkarēiŋa u naŋ nuomba-i. Tālle diei gbāa yu kilobaa komuoŋa hāi. Kuŋ gbuu silaa balanġ cor dumaanġo-na, nuomba ta ba tuora Diilonġo-i.

17

Babiloni dii ŋaa saasorcieŋo

1 Ku huonġu-na, *dōrpōpuōrbiemba niehāi maŋ waa baa cimmu niehāi, unao jo ji gbē-mi wuo: «Jo mi ji pigāan-ni kumaŋ ka haa saasorcieŋo maŋ tēnaana kanni hōlma-na.

2 Jāmatigibaa-ba-i hiema-na hiere ba gaala baa-yo, u guōlaaya nuomba yunni-i cor baa u saasorsinni-i nilēiŋa-na hiere.»

3 Uŋ waan mafamma-i, *Diilonġ-Yal die sire-mie. Mi da dōrpōpuōrbilonġ daa u kāa baa-mi hiēŋ-nu. Mie mi ne da cieŋo naŋo tēnaana biŋwodāama naŋo-na, Diilonġo tuosinniŋ-yireiŋa'i nyegāanġ gbuo biŋwuonġ daayo-i hiere. U waa baa yunni niehāi baa yieŋa cīncieluo.

4 Cien daayo naa gbuu diyaa u fere baa kom-pafafanga nanga, ka waa daa kaanga. Sene saa waa dei u nuongu-na baa u nienja-na a naara u nibilenni-i. Sene-ciinga waa u nanga-na, kaa naa yu baa kakarkuon-bimbinni, baa saasor-bimbinni.

5 Yerre nande naa nyegēn u yaadamma-na. Di yungu naa fuo. Ku yaa daaku wuo: «Babilonibuɔ yaa-i, saasorbaa-ba nyu yaa-i, kakarkuono man cien hiere miwaanjo-na u nyu yaa-i.»

6 Mi ne da cien daayo nyuon Diilon-baamba tamma-i a ye cor kolman temma. Ban kuɔ baman Yesu maama-na, u nyuon ba tamma-i ye. Min daa cien daayo-i dan damma-i, kuɔ ce-mi gberɛ.

7 Dɔrpɔpɔrbilon wuo gbē-mi wuo: «Baa yan ku ce-ni gberɛ! Cien daayo-i baa binwuono man tūyāayo, mi ka firre-bei pigāan-ni.

8 Nin daa binwuono man daayo-i baa yunni niehāi baa yienja cinciuelo-i, uu naa waa yiinaa-i-na, nga fiɛfiɛ-i-na uu si dii, u kuu. Nga u ka sire hel fobabalaangu-na. Duo hel, u ka kā baa u yaanga ka kɔsuon u fere. Nelbiliemba man ba yireina si dii cicelman-sebe-i-na dii miwaanjo jinama-na, da ba ji da-yo, ku ka ce-ba gberɛ. Uu naa waa, fiɛfiɛ-i-na, uu si dii, nga u ka bir jo.

9 «Terien daaku-na fuo η waa cēcēmuntien nuɔ baa nelnurān nuɔ. Binwuono yunni niehāi pigāan tānni niehāi cien daayon tienaana niman nuɔ-i. Ni bi pigāan jamatigibaa niehāi.

10 Jamatigibaa niehāi-baan daaba-na, ba ndii cie ba bāangu-i cor tī, aa u diei dii tuɔ ce u kūngu-i; niehāi-wuono saa hi nyugūn yogo. Duo ji nyugūn, u siɛ cɔ.

11 Bĩṅwuoṅo maṅ naa waa aa u saa ji waa, u nunṅu dii jámatigibaa niehãi-baanṅ daaba-na. U ka tiraa bir jo ji ce jámatigi, ba ce jámatigibaa niisiɛi. U ka kã baa u yaanṅa ka kɔsuṅ u fɛɛ.

12 «Yieṅa cĩncieluo maṅ niṅ daa-ya bĩṅwuoṅo-na daaya-i, jámatigibaa-ba'i dumaanṅo-na, ṅga ba saa doṅ ba bãanṅu-i yogo. Ba ka hã-ba hũmelle-i ba ce ba bãanṅu-i baa bĩṅwuoṅo-i lɛr diei yoṅ.

13 Nelma diei dii jámatigibaa daaba hɔmmu-na hiere; ma yaa daama: a ce ba fõṅgũɔ-i ta ba cãa bĩṅwuoṅo-i baa-yo.

14 Ba ka sire ka kar bɛrru *Tũmbilonṅo-na, ṅga Tũmbilonṅ uṅ yeṅ yuntaamba-i hiere ba Yuntienṅo, aa tiraa waa jámatigibaa-ba-i hiere ba Jámatigi, u ka yar-ba. U baamba-i, uṅ bĩɛ bamanṅ, u yufellenṅ hilaa bamanṅ nuɔ-i, bamanṅ haa ba nanṅa-i yuɔ ba ka bi yar jámatigibaa daaba-i.»

15 Dɔrpɔpuɔrbilonṅo tiraa gbẽ-mi wuɔ: «Niṅ daa kanni maṅ saasorcienṅ uṅ tĩɛnaana kusuṅnu, ni pigãanṅ nuɔmba'i dumaanṅo-na, ni pigãanṅ nilɛiṅa'i dumaanṅo-na, ni pigãanṅ nelmambaa-ba'i dumaanṅo-na.

16 Niṅ daa yieṅa cĩncieluo maṅ daaya-i, mi waanṅ-ma baa-ni miɛ jámatigibaa-ba'i dumaanṅo-na; bafamba-i baa bĩṅwuoṅo-i ba ka bigãanṅ saasorcienṅo-i. Ba ka hũu u nagãṅ-niimi-i aa firre-yuɔ yaṅ-yo bebelle. Ba ka wuo-yo aa caa u boini-i baa dãamu.

17 Diilonṅo yaa diyaa-ma ba hɔmmu-na wuɔ ba ce-ma dumaanṅo-na, kɛɛ u taara-mɛi dumɛi. Ba ka ce kuuduṅgu a ce ba fõṅgũɔ-i ta ba cãa bĩṅwuoṅo-i baa-yo. Ba ka ta ba ce dumɛi ba cie Diilonṅo uṅ

waan manan hiere man ka perien ce yiingu man nuo-i.

¹⁸ «Aa nin daa cieno man daayo-i, u yaa *Babiloni-i, u yaa nebuo-i, u yaa jamatigibaa-ba-i hɛma-na hiere ba yungu-na.»

18

Babiloni muonumma hii

¹ Ku huongu-na, mi da *darpɔpuɔrbilonjo nanjo hilaa dɔrɔ-i-na tuo hiire u jo. U waa nelbuo, u taa u caa ŋaa duɔleŋo, a ce hɛma-i hiere da cerre.

² U piiye da gbagaga wuo:

«U muyaanu! Babilonibuɔ muyaanu hiere. Terienju cie *jina ba terienju fiɛfiɛ-i-na, ku cie jina ba muncɔmmu.

Huribabalaamba man molo sa taara u da ba yufelle, ba kaa ka tɛ kusuɔŋ-nu'i.*

³ Nuɔmba-i nilienja-na hiere ba diyaa ba gboluongu u saasorsɔbabalanni-na.

Jamatigibaa-ba-i hɛma-na hiere ba gaala baa-yo aa u bisinniŋ-hɛlmaanju cie torgociraamba ce waamba hɛma-na hiere.»

⁴ Ku huongu-na, mi tiraa nu molo piiye dɔrɔ-i-na wuo: «Mei baan namaa, siiren na hel *Babiloni huongana, ni ma'i sɛ, na nunni ka waa u ambabalma-na, aa kuman ka haa-yuo, da na tɛna, ku ka bi haa-nɛi.

⁵ U ambabalma haaya ma-naa fuo ka ta ma yiɛya diilonjo-i. Ma diei-maama saa karaanu Diilonjo-i.

⁶ Uŋ haa kuman banamba-na, suuŋ ku solaanju-i yuo. Uŋ cie karaanju man baa nuɔmba-i, cien ku temma yuo na tir. Uŋ haa

* **18:2** Nien Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 13.19-22.

nuamba-i kongbaanjo manj temma-i ba nyonj, diyaanj manj biε yanj mafamma-i tir na hã-yo.

⁷ Uj taaraaya yerre-i dumaa, aa ce u baaŋgu-i dumaa baa gbeija-i, haan muliema-i yuɔ dumei baa yaahuolo-i. Duɔ ce u tuɔ piiye u huonj-na wuɔ: «Mii dii ta mi ce mi baaŋgu-i ŋaa jãmatigi muɔ. Bikulciεŋ muɔ sɪ, aa balaanŋgu cεraa ku da-mi.»

⁸ Yinduonŋu yonj ambabalma-i hiere ma ka cure-yuɔ: Jarma ka har-yuɔ, balaanŋgu ka har-yuɔ, nyulmu ka bi har-yuɔ. Fuɔ fεε-i dãamu ka caa-yo. Ku pigãan wuɔ Diilonj-berru-i ponsaan-duulu sɪ.»[†]

⁹ Jãmatigibaa-ba-i hiema-na hiere banj gaala baa-yo aa ce ba baaŋgu-i baa-yo, da ba ji da nyaasinni-i tugugu u yudɔrɔ-i-na, ba ka pãnj haa ba nammu-i ba yunniŋ ta ba kaal.

¹⁰ Korma ka da-ba ba yiεra da yargaa ta ba fara ba ne aa ta ba piiye wuɔ:

«Gbεε hayo-i temma-i daayo-i!

Babilɔni nanj sũlj daama!

Nuɔ baa ŋ fɔŋgũɔ-i baa ŋ bɔbɔima-i hiere ŋ guɔlamma saa gbuu bonj baaŋgu.»[‡]

¹¹ Torgociraamba-i hiere hiema-na ba ka bi waa kuliŋ-kaaluj-nu wuɔ molo siε da sãa ba niisuorni-i.

¹² Sɛnε dii baa-ba, baa wargbε, baa niibile-fafanni-i ni sinni-na hiere, baa kompafafammu-i mu sinni-na hiere, baa denni manj hũonj vãmmu, baa gbɛlj-nyienŋj-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere, baa daafafanniŋ-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere, baa

[†] **18:8** Niεŋ Isayi seβε-i-na (Ésaïe) 48.8-9.

[‡] **18:10** Niεŋ Esekiel seβε-i-na (Ézéchiel) 26.16-17.

kəv̄elluŋ-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere, baa kəlluŋ-nobimba-i ba sinni-na hiere, baa tálēfēfēiŋa-i a sinni-na hiere.

¹³ Baŋ ceŋ nantiilma-i baa fielu maŋ, duu dii du sinni-na hiere, baa natikolobaa-ba-i, baa *miir baa wusūnambaa-ba-i. Duvēŋo dii, namma dii, jūmmu dii, d̄imma dii, niimba dii, tūlmba dii, sūnaamba dii, wotorobaa-ba dii, kəraamba bi dii.Š

¹⁴ Ba ka ta ba piye wu: «Babilōni, niŋ taa ŋ kuye nimaŋ hiere ni taa nyaas̄inniŋ, ŋ bĩmbĩfafanni taa aa yaŋ-ni; ŋ cəraa ŋ tiraa da-ni.»

¹⁵ Torgociraamba maŋ cie b̄iŋkūntaamba Babilōni-i-na, korma ka da-ba ba yiera da yargaa ta ba fara ba ne aa ta ba kaal kuliŋ-kaaluŋgu*

¹⁶ aa ta ba piye wu:

«Gbεε hayo-i temma-i daayo-i!

Nebuə maŋ taa u diyaa u fεε baa kom-pafafammu-i mu sinni-na hiere, baa niibilefafanni-i ni sinni-na hiere, baa sēne-bĩmbĩnni-i ni sinni-na hiere.

¹⁷ Bimbĩfafan daani biɛnamma saa gbuu boŋ bāaŋgu.»

Bamaŋ taaraayan ba nuŋ-juuru-i dāmman-nuoraanŋu-na: Baaton-gbartaamba-i, hūncortaamba-i, baa bamaŋ cieŋ maacemma baatombaa-ba-na, da ba ji da nyaas̄inni-i tugugu nelle yudəɔ-i-na, ba ka yiera da yargaa

¹⁸ ta ba fara ba ne aa ta ba piye da gbagaga wu: «Nel daade bəbɔima temma saa waa!»

Š **18:13** Niŋ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 27.12-13,22. * **18:15** Niŋ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 27.31,36.

19 Ba ka kūl hīema kūnna ba yunni-na aa haa ba nammu-i ba yunniŋ ta ba kaal aa ta ba piie wu: «Gbere hayo-i temma-i daayo-i!

Nebuɔ maŋ cie baatontaamba ce waamba hiere baa u bisinniŋ-hālmaanġu-i, u biɛnamma saa gbuu boŋ bāanġu.»†

20 Dartaan namaa, taa na nye! Diilonġ-baan namaa, taa na nye! Yesu *pɔpuɔrbien namaa, taa na nye! *Diilopɔpuɔrbien namaa, taa na bi nye! Nebuɔ daa uŋ cie karaanġu maŋ baa-na, Diilonġo pāa-yo baa kufanġu sullu yaa-i.

21 Ku huonġu-na, mi da *dɔrpɔpuɔrbilonġo nanġo-i, fōŋgūɔ waa-yuɔ. U biyaa tāmpɛbuɔ nanġo-i, uu dii ŋaa namelle, a fara nanġo-yo dii-yo dāmmanġ-nuoraanġu-na aa cira: «Babiloni, nuɔ baa ŋ bɔbɔima-i hiere, ba ka fara nanna-niɛ dumandɛ'i nuɔ-i, molo siɛ tiraa da ŋ yufelle.

22 Fānaa siɛ ji waa ŋ huonġa-na, koncomaraamba siɛ ji waa, tulahultaamba siɛ ji waa, gbamaraamba siɛ ji waa, nagāŋ-maacenciraamba siɛ ji waa. Molo cɛraa u tiraa nu buonġ dumma ŋ huonġa-na.

23 Fitŋ-cecerma ka gbua gbula. Molo sa ji tiraa wan cɛjällen-maama ŋ huonġa-na. Kumaŋ cie ku gbua-niɛ dumaanġo-na, ŋ torgociraamba cie ba fɛɛ ba temma si dii hīema-na hiere, aa ŋ piera nuamba-i nileiŋa-na hiere baa ŋ isomma-i.

24 A naara kufanġu-i, ba kuɔ Diilopɔpuɔrbiamba-i baa Diilonġ-baamba-i nan huonġa yaa nuɔ-i. Baŋ kuɔ bamaŋ hiere hīema-na, ŋ nunġu dii ba kuliŋgu-na.»

† 18:19 Niɛŋ Esekiel seɛbe-i-na (Ézéchiel) 27.29-34.

19

¹ Ku huonḡu-na, mi nu ḡaa nelpūḡu'i piijen da gbagaga dərɔ-i-na wuɔ:

«Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!

Konkoro dii baa u yaa-i, bəbɔima gbɛ baa u yaa-i, himma dii baa u yaa-i.

² U maacemma faa aa ma yaanḡa yaa dumaanḡo-na. U ḡaan baa saasorcɛnampānto manḡ taa u celien nuamba-i hɛma-na hiere baa u kakarkuonḡo-i.

Uḡ kuɔ Diilonḡ-cāarāamba manḡ, Diilonḡo suu ku sɔlaanḡu-i yuɔ.

³ Nebuɔ daayo dāamu sa ji dḡḡ dede, u nyaasinni sa ji yanḡ wurma-i dede.»

Aa naa tiraa cira:

«Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!»

⁴ Bincuamba komorre baa ba naa-baanḡ daaba-i, a naara bimuamba naa-baanḡ daaba-i*, ba sire dūuna jaal Diilonḡo-i fḡḡḡtaanḡ-teterre-na aa ta ba piije wuɔ:

«Ninsonḡo! Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!»

Tūmbilonḡo dərḡo ponsaanḡu-i

⁵ Mafamanḡ cɛ, molo niɛ piije fḡḡḡtaanḡ-teterre yanḡa-na wuɔ:

«Yaan i tie jaal Diilonḡo-i!

Namaa namanḡ cāanḡ-yonḡ, namaa namanḡ kāanḡ-yonḡ, nelbōmbōmbaa namaanḡo-i, baa nyuonyuɔ-baanḡ namaanḡo-i hiere, taa na jaal Diilonḡo-i.»

* **19:4** Bincuḡḡ daaba-i baa bimuḡḡ daaba-i, niɛḡ 4.4,6.

⁶ Ku huonġu-na, mi da ŋaa nelpūnġu'i piijenġ. Ba piiyuo taa u du ŋaa hūnġulamma. Ku waa ŋaa diilonġ-naarma. Ba taa ba piye wuɔ:

«Yaanġ i tie jaal Diilonġo-i!

Itienġo-i Diilonġo-i Weimantienġo yaa weima-i hiere ma yuŋ-nu fiefie-i.

⁷ Yaanġ i yanġ i hōmmu fē i tie nye

aa tie gbēlienġ Diilonġo-i!

*Tūmbilonġo dōrġo ponsaanġu hii tī,

u dōrġo tigiinġ u fere tī.

⁸ Ba hāa dōrcienġo-i jonġorfelenġo u dii.

Banġ nyie-yo baa kompanġa manġ, ka caa da muimui!»

Komanġ daaka pigāanġ Diilonġ-baamba maacen-fafamma yaa-i.

⁹ *Dōrpōpuōrbilonġo gbē-mi wuɔ: «Nyegēŋ nel daama-i wuɔ: «Banġ bīe bamanġ *Tūmbilonġo kalle-na, ba yunni dōlaa.»» Aa tiraa cira: «Nel daama-i hiere ma hilaa Diilo fuɔ ferenġ nuŋ-nu, huhurma sī mei.»

¹⁰ Mi dūuna u yaanġa-na miē mi jaal-o, u gbē-mi wuɔ: «Baa ce dumaa! Muɔ baa nuɔŋo-i baa bamanġ wuɔyaanġ Yesuŋ juɔ baa ninsoŋo manġ u hūmelle-i, ii dii kuuduonġu yaa-i. Diilonġ-cāarāanġ miē hiere, unaa saa maar unanġo. Diilonġo'i gbē baa jaaluŋ daaku temma-i.»

Yesuŋ juɔ baa ninsoŋo manġ, *Diilonġo-puōrbiemanġ waanġ mamanġ hiere, ma hilaa u yaa nuɔ-i.

Berru wuyaa bīŋwobalġo-i

¹¹ Ku huonġu-na, mi da dōrɔ puurii. Uŋ puurii dumaanġo-na, mi da naacolġo nanġo nyugāanġ sūmpilanġ-na. Ba bī naacolġo-i Nelviinġo, u yerre

nande yaa Ninsontienjo. U suɔ ɣerma aa u ce berru-i u ninsoŋ-na.

12 U yufienja taa a caa ŋaa dāamu, aa nyantuolbaa-ba waa bɔi u yunɣu-na. Yerre nande naa nyεgēŋ yuɔ, da ma hel fuɔ-i-na molo sa suɔ di yunɣu-i.

13 Jonɣoruo maŋ waa u nuonɣu-na, uu naa gbuo baa tām̄ma hierē. U yerre nande yaa waa wuɔ: Diilonɣ-nelma.

14 Dɔrsorosibaa-ba cu u huonɣ-nu baa sūmpielmba aa naa dii bimb̄ipielni, dugaŋgu saa waa ku diei nuɔ.

15 Jigāpɔruonɣu waa u nuŋgu-na, ku maama saa naa fa baa dɔdɔlma-i. U ka ce ku yaa-i a muo nuɔmba-i nilēiŋa-na hierē. U yaa ka waa ba yuŋ-nu baa kallon-būle. U yaa ka bi kām̄al-ba ŋaa baŋ kām̄al *εresē dumaa a hiel u hūmma-i, ku yaa ba ka suɔ Itienjo-i Diilonjo jāyām̄ma-i.

16 U sinni nyεgāaŋ u jonɣoruo-i-na baa u corre-na wuɔ: «Jāmatigi ba Jāmatigi, yuntaamba Yuntienjo.»

17 Ku huonɣu-na, mi da *dɔrpɔpuɔrbilonjo nano yieraaya bāanyufelle-na. Wuɔ piiye da gbagaga baa dūnaamba-i baa kpaalbaa-ba-i dii fēnfēlle-na wuɔ: «Diilonjo ciε källe, juon na ji wuo niuwuoni-i.

18 Juon na ji wuo jāmatigi ba kūma-i baa sorosi ba maama-i, baa ba yuntaamba bi maama-i. Juon na ji wuo sūnaamba-i baa ba taamba kūma-i. Nelbiliemba-i hierē ba kūma dii: Kɔraamba-i baa nebimba-i, ba kūma dii; nelbōmbōmbaa-ba-i baa nyuonyuɔ-baamba maama bi dii, juon na ji wuo.»

19 Ku huonɣu-na, mi da biŋwobalŋo-i baa jāmatigibaa-ba-i hiema-na hierē ba tigiin baa ba

sorosibaa-ba-i da ba ce berru baa sūmpilantienjo-i baa u bi sorosibaa-ba-i.

²⁰ Sūmpilantien wuɔ bel biŋwobalŋo-i baa u pɔpuɔrbilonjo-i†. Pɔpuɔrbilonjo faŋo yaa taa u ce gberɛ-weima-i u cu nuɔmba yammu-i ba ta ba cu biŋwobalŋo huon-nu. Baman naa haa biŋwobalŋo dānyuɔ-i ba ferɛŋ nuɔ aa ta ba dūuna u karkuuyo‡ yaanŋa-na, u ciɛ gberɛ-weima famma yaa a pira-bei. Sūmpilantien uŋ bilaa-ba, wuɔ dii-ba cicɛlma dāŋgbɔguɔŋgu nanj temma-na, ku maama saa fa baa hūlāanŋu-i.

²¹ Aa naa ko ba sorosibaa-ba-i hiere nanna baa jigāpɔruɔŋgu manj waa u nuŋgu-na. Dūnaamba-i hiere baa kpaalbaa-ba-i baa jo ji ta ba ce ba bāanŋu-i.

20

Bien nuɔsiba ndii yuntesinni-i

¹ Ku huonŋu-na, miɛ mi ne da *dɔrpɔpuɔrbilonjo nanjo hiire u jo. Fobabalaanŋu diele waa u nanŋa-na baa jɔlgɔbuɔ nanjo.

² Uŋ juɔ ji hi, u bel j̄ɛbincɔiŋo-i. U yerre yaa *Sitāni, dinande yaa *Bigāarāŋo. U bilaa-yo vaa-yo baa jɔlgɔ-i u duɔ ce bien nuɔsiba ndii.

³ Uŋ vaa-yo dumaanjo-na, u sɛ-yo dii-yo fobabal-aanŋu-na aa gbonu-kuɔ baa diele-i aa tiɛlaa-kuɔ wuɔ u baa gbāa hel ka pira moloŋo bien daaya hɔlma-na. Bien daaya da a cor, ba ka suɔ hiel-o nanna u da yinni cɛlle.

† **19:20** Biŋwobalŋo yaa biŋwuonjo manj hilaa hūmma-na aa u pɔpuɔrbilonjo yaa umanj hilaa hīema-na. Niɛŋ sapitiri 13 baa 16.13.

‡ **19:20 Karkuuyo:** Niɛŋ 14.9 baa naaruɔ-i-na cicaara-i-na.

⁴ Kufanḡu huonḡu-na, mi da fōḡgōtaan-titiēḡa. Bamanḡ waa tīēna-yei ba hāa-ba fōḡgūo-i ba ta ba ḡer. Aa banḡ kuo bamanḡ wuo ba cuu Yesu ninsoḡo huonḡ-nu, banḡ kuo bamanḡ Diilonḡ-nelma maama-na, miē bi da bafamba yaleiḡa-i. Kufanḡu taamba saa ta ba dūuna biḡwobalḡo yaanḡa-na baa u karkuuyo* bi yaanḡa-na. Ba saa naa bi haa u dānyuo-i ba fereḡ nuo. Kuḡ cie dumaanḡo-na, baa sire kuon-nelle-na a jo ji tīēna fōḡgūo-i-na baa *Kirsa-i da ba ce bien nuosiba ndii.

⁵ Kuomba siredīelāmma yaa-i mafamma-i. Bannamba ka cie bienḡ daaya ka tī aa ba suo sire.

⁶ Bamanḡ ka sire siredīelāmma-na, ba yunni dōlaa! Banḡ yeḡ Diilonḡ-baamba, hāalḡ-kuliḡḡu yufelle bei. Ba ka ce *Diiloiḡigāntaamba baa *Kirsa iḡigāntaamba aa ba ka tīēna fōḡgūo-i-na baa Kirsa-i bienḡ nuosiba ndii daayo-na.

Bayaraa Sitāni-i

⁷ Bienḡ nuosiba ndii-waanḡ daaya da a cor, ba ka hiel *Sitāni-i u kaso-i-na.

⁸ Duo hel, u ka wuōra biḡ nileiḡa-na hiere a tāal Gōḡi-i baa Magōḡi-i†. Ba bī nelbiliemba yaa dumaanḡo-na. U ka wuōra ḡbura-bei wuo ba ji ce berru baa Diilonḡo-i. Ba ka hel ḡaa nyeiḡo.

⁹ Ba hilaa terni-na hiere a jo ji dii Diilonḡ-baamba terienḡu-i huonḡa, Diilonḡ uḡ kuyeḡ nelle manḡ maama-i, ba juo ji dii-de huonḡa. Nḡa dāamu hilaa dōro-i-na a jo ji kukul-ba hiere.

* **20:4 Karkuuyo:** Niēḡ 14.9 baa naaruō-i-na cicaara-i-na.

† **20:8 Gōḡi-i baa Magōḡi-i:** Ba bī Diilonḡ-bigāaraamba yaa dumaanḡo-na bande-i-na. Niēḡ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 38.2; 39.1.

¹⁰ Sitāni maŋ taa u t̄aal-ba, ba bilaa ufaŋo-i dii-yo d̄aŋgb̄oguŋgu-na u k̄a ka yuᵛ b̄iŋwobalŋo-i baa u p̄opuᵛrbiloŋo-i‡. Ba ka ce s̄ulma-i terieŋgu-na b̄aaŋgu-i baa isuᵛŋgu-i ba sa ji hel-m̄ei dede.

Diiloŋ uŋ ka ḡer dumaa

¹¹ Ku huŋgu-na, mi da f̄oŋḡōtaañ-tetembuᵛ naŋo-i, u waa uupilaŋo; baa u Tienŋo-i u d̄orᵛ. D̄orᵛ-i baa h̄iema-i ni ḡbar halaŋ kutieŋo caaŋgu-na, molo saa ji tiraa da-ni.

¹² Ku huŋgu-na, mi da nelb̄ōmb̄ōmbaa-ba maŋ kuu baa nyuᵛnyuᵛ-baamba-i hierē, ba yieraaya f̄oŋḡōtaañ-teterre yaaŋga-na, aa da sebeb̄aa-ba namba puurii, aa bi da cic̄lmaŋ-wuŋo puurii. Baa ḡer kuŋ daaba-i hierē ba āndaanŋu-i a saanu baa baŋ ciē kumaŋ h̄iema-na, a saanu baa mamaŋ nyeḡāŋ sebeb̄aa daaba-na.

¹³ H̄ūmmaŋ wuyaa nuᵛmba maŋ hierē, maa jo baa-ba. Kuliinŋu-i baa kuŋ-nelleŋ wuyaa bamaŋ hierē, niē jo baa-ba. Baa ḡer ba āndaanŋu-i hierē a saanu baa ba maacemma-i.

¹⁴ Baŋ juᵛ ḡer-ba t̄i, baa se kuliinŋu-i baa kuŋ-nelle-i dii-ni d̄aŋgb̄oguŋgu-na. H̄āal̄iŋ-kuliinŋu yaa d̄aŋgb̄oguŋ daaku-i.

¹⁵ Bamaŋ yireiŋa-i saa waa cic̄lmaŋ-seb̄e-i-na hierē baa bi se bafamba-i dii-ba d̄aŋgb̄oguŋgu-na.

21

D̄or̄fel̄eŋo baa h̄ief̄emma

‡ **20:10** B̄iŋwobalŋo-i baa u p̄opuᵛrbiloŋo-i, ne-ku 19.20 baa naaruᵛ-i cicaara-i-na.

1 Ku huonġu-na, mi da dərfeleŋo baa htefelemma*. Niman waa dīelūo-i-na ni gbuyaa. Dāmman-nuoraanġu saa waa.

2 Aa da Diilonġo nelle hilaa dərɔ-i-na ta di hiire di jo. Yerusalemufeleŋo yaa juonġo dumaanġo-na. U maama saa fa baa fafaanġu-i. U gbuu migāan u fere ŋaa sijnārān uŋ diiyaŋ u fere dumaa duo ka puona baa u dərŋo-i.

3 Miε nu molo piiye da gbagaga fōŋġōtaan-teterre-na wuo: «Diilonġo-muntienammu dii nelbiliemba hōlma-na fiefie-i-na! U ka tiena baa-ba, ba ka ce u baamba. Fuo fere yaa ka waa baa-ba, u'i ka waa ba Diilonġo-i.†

4 U ka hur ba nyinyolma-i hiere. Kuliŋgu sie tiraa waa, balaanġu sie tiraa waa, kaaluŋgu sie tiraa waa, muliema sie tiraa waa. Ancolomma gbuyaa hiere.‡»

5 Kufanġu huonġu-na, uman tienaana fōŋġōtaan-teterre-na u cira: «Fiefie-i-na, mi bir bimbinni-i hiere niifelenni.» Aa gbē-mi wuo: «Nel daama-i hiere ninsonġo, nyegēŋ-ma ŋ jina. Huhurma si diimei.»

6 Aa tiraa cira: «Fiefie-i-na, mi cie mi maacemma-i ti! Muomei yaanġa-i, muomei huonġu-i; muomei mundommu-i, muomei mumbālmui-i.§ Hūŋkuoŋ da ni bel uman, mi ka hā-yo cicēlman-hūnfoelen-hūmma-i gbāŋgbāŋ u nyon.*

* **21:1 Dərfeleŋo baa htefelemma:** Niεŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 65.17. † **21:3** Niεŋ Esekīel sebe-i-na (Ézéchiel) 37.27. ‡ **21:4** Niεŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 25.8; 35.10; 65.19. § **21:6** Niεŋ 1.8. * **21:6** Niεŋ Isayi sebe-i-na (Ésaïe) 55.1.

7 Da ku saa yar umaŋ, mi ka pã-yo pãŋ daama yaa-i. Mi ka waa u Diilonŋ muɔ aa u waa mi bepɔlŋo.

8 Aa kortaamba-i baa bamaŋ naana mi hümelle-i, baa pɔpɔraamba-i, baa nelkuraamba-i, baa bamaŋ ciɛŋ biŋwosinni-i, baa isuɔtaamba-i, baa cufɛbuoltaamba-i ka hel baa coikartaamba-i ba ka dii bafamba-i dāŋgbɔguɔŋgu naŋ temma-na, ku maama saa fa baa hülāaŋgu-i. Hāalŋ-kuliŋgu yaa ka waa kufaŋgu-i.»

Yerusalemufɛleŋo

9 *Dɔrpɔpuɔrbiemba niehāi-baamba maŋ naa bella cimmu niehāi-muumu-i baa āmbalperiema-i mu hɔmmu-na, unaŋo jo ji gbɛ-mi wuɔ: «Jo mi ji pigāaŋ-ni sɪnjārāŋo-i, jo ŋ ji da *Tūmbilonŋ dɔrŋo-i.»

10 *Diilonŋ-Yal diɛ sire-miɛ. Mi da dɔrpɔpuɔrbilonŋo kaa baa-mi tānujaataama naŋo dɔrɔ-i-na ka pigāaŋ-mi Diilonŋo nelle-i, ka pigāaŋ-mi Yerusalemu maŋ hilaa dɔrɔ-i-na tuɔ hiire u jo.

11 Diilonŋo naa ce u tuɔ caa da kpoikpoi ŋaa fuɔ uŋ caa dumaa. U taa u caa ŋaa jape-tāmpɛlle, da muimui ŋaa kamoeyilanni.

12 Kokojaataama naŋo naa dii-yo huɔŋga, baa dumieŋa cɪncieluo a hāi, baa dɔrpɔpuɔrbiemba cɪncieluo ba bi hāi ba ta ba niya dumieŋ daaya-i. Baa naa nyegɛŋ *Isirahel dūnni cɪncieluo ni hāi niini yireiŋa-i dumieŋa yammu-na, dūŋgu dūŋgu baa ku dumelle.

13 Dumieŋa sa-a-siei waa koko yammu naa-i-na hiere: a siei bāpagūŋgu-na, a siei bāsuuruŋgu-na, a

siei doryan̄ga-na, a bi siei cicaaryan̄ga-na.†

14 Baa naa jina koko daayo tuole-i baa tãmp̄ien̄ c̄ncieluo a hãi. Baa naa bi nyeḡen̄ Tũmbilon̄o *p̄p̄uorbien̄ c̄ncieluo ba hãi baamba yir̄eina-i tãmp̄ien̄ daaya-na.

15 Kuufin̄gu waa baa d̄arp̄uorbilon̄o man̄ taa u piiye baa-mi. Ku waa s̄n̄ε-gboruon̄gu. Uu naa saaya u fi nelle-i baa di dumien̄-yammu-i baa koko fuō f̄εε-i hiere.

16 Nelle naa waa p̄ḡonni naa, di p̄p̄orma taa ma saa baa di kpokpomumma-i. D̄arp̄uorbilon̄ wūō fi-de hiere baa u gboruon̄gu-i a da yienḡu diei yuu sitadibaa‡ neifien̄-niediei; ku saa baa kilobaa neifelle nūsũ̄o. Di p̄p̄orma-i baa di kpokpomumma waa kuuduon̄gu, halle baa di ja-jaatamma-i hiere.

17 Wūō fi koko jajaatamma-i a da u yuu nelbilien̄ miε nak̄orni§ komuon̄a niehãi baa ni naa; ku saa baa metiribaa komuon̄a siei baa ba ndii temma.

18 Koko daayo naa ma baa jape-tãmp̄elle, aa nelle fande f̄εε-i di ma baa s̄n̄ε kerre. S̄n̄ε daayo taa u ne u tãnū n̄aa kamoole.

19 Tãmp̄εf̄εf̄eina-i a sinni-na hiere a yaa naa ce tuolnūo koko tuole-i:

D̄ielã-diele-i jape-tãmp̄elle,
hãal̄in̄-diele-i safir-tãmp̄elle,
sielin̄-diele-i agate-tãmp̄elle,

† 21:13 Nien̄ Esekiel sebe-i-na (Ézéchiel) 48.30-35. ‡ 21:16

Sitadibaa: Gireki ba niifinni-i. Sitadi diei yuu metiribaa nūsũ̄o. Terien̄gu fan̄gu-na, sitadibaa neifien̄-niediei yuu kilobaa neifelle nūsũ̄o temma. § 21:17 **Nak̄orni:** Yiinataamba taa ba fi baa ba nak̄orni-i, a ce dumaon̄o-na ba kuufin̄gu-i ba b̄l̄-ku nak̄oruon̄gu. Nak̄oruon̄gu diei saa baa metiri boluon̄ temma.

naaliŋ-diele-i emerodi-tämpêlle,
²⁰ diiluŋ-diele-i onike-tämpêlle,
 niediei-diele-i sarduoni-tämpêlle,
 niehâi-diele-i kirsoliti-tämpêlle,
 niisiei-diele-i beril-tämpêlle,
 nennaa-diele-i topasi-tämpêlle,
 c̄nciel-diele-i kirsopasi-tämpêlle,
 c̄ncieluo baa d̄ielâ-diele-i turkuosi-tämpêlle
 aa c̄ncieluo baa h̄aalŋ-diele-i ametisi-tämpêlle.

²¹ Baa naa sisŋ dumieŋa c̄ncieluo baa a h̄ai-waang daaya d̄unfenni-i baa niibilenniŋ-tämpieŋa. D̄unfienḡu diei tämp̄ẽfifille diei. Baa naa ce s̄ẽnkerre a haa ponsatigerre-na hierē. U taa u ne u t̄anu ŋaa kamoēle.*

²² Diilonŋ-d̄ungu saa waa nel daade-na. Itieŋo-i Diilonŋo-i Weimantieŋo-i, baa *T̄umbilonŋo-i, baŋ yeŋ ba f̄ere, yungu si dii Diilonŋ-d̄ungu waama-na.

²³ Diilonŋ uŋ cie di ta di caa kpoikpoi dumaanŋo-na, b̄aanŋ-maama saa waa bei, ceŋ-maama saa bi waa bei. T̄umbilonŋo yaa waa ba fit̄nuo-i.

²⁴ Nuomba-i nilieŋa-na hierē, ba ka ta ba ce ba b̄aanŋu-i nel daade cecerma-na. J̄amatigibaa-ba-i h̄iema-na hierē, ba ka jo baa ba naḡan-niini-i kusuŋ-nu'i.

²⁵ Ba sa suŋ isuŋgu nel daade-na, a ce dumaanŋo-na di dumieŋa yammu sa b̄iŋ da.

²⁶ Ba ka jo baa nilieŋa-i hierē a b̄imb̄ifafanni-i baa a daluo-i kusuŋ-nu'i.

²⁷ Nga b̄iŋk̄ubabalaangu sie gb̄aa suur-die, p̄op̄oraamba sie gb̄aa suur, coikartaamba sie bi gb̄aa suur. Baŋ nyeḡaan bamanŋ yireŋa-i

* **21:21** Nieŋ Isayi sebe-i-na (Ésaie) 54.11-12.

Tūmbilonḡo cicēlman-ḡebe-i-na, ba yaa ka suur yon.†

22

¹ *Darpapuḡrbilonḡ wuḡ pigāan-mi cicēlman-nuoraanḡu-i. Ku gbuu ta ku ne da kilekilekile. Ku taa ku būn ku hel Diilonḡo-i baa Tūmbilonḡo-i ba teterre yaa nuḡ-i*

² ku suur nellenḡ-huḡḡa-na. Cicēlmanḡ-tibiinḡu waa nuoraanḡ daaku kḡḡḡni hāi-i-na hiere. Ku taa ku manḡ cīncieluo i hāi benduḡle-na; cēiḡo cēiḡo ku manḡ. Ba taa ba ce perru baa ku fielu-i nilēiḡa-na hiere.

³ Diilonḡ uḡ haa u nubabalaanḡu-i kumanḡ nuḡ-i, ku siē gbāa da nel daade-na.

Diilonḡo-i baa Tūmbilonḡo-i ba teterre ka waa nellenḡ-huḡḡa-na. Diilonḡo cāarāamba ka ta ba jo ba jaal-o diē.

⁴ Ba ka ta ba da u yufelle, u yerre ka nyegēḡ ba yaadāmma-na.

⁵ Itienḡo-i Diilonḡo ka ce terienḡu-i cerre hā-ba. A ce dumaanḡo-na ba siē tiraa ta ba suḡ isuḡḡu nel daade-na; fitiḡ-maama siē tiraa waa-bei, bāanḡ-maama siē bi tiraa waa-bei. Ba ka tīē fōḡḡḡo-i-na gbula, ba sa ji kā terienḡu.

Yesu jomma piyaa

⁶ Ku huḡḡu-na, *darpapuḡrbilonḡo gbē-mi wuḡ: «Nel daama-i hiere ninsonḡo, huhurma si dii-mēi. Itienḡo-i Diilonḡo manḡ diyaanḡ nelma-i

† **21:27** Nienḡ Isayi ḡebe-i-na (Ésaïe) 60.3-5,11,19-20; 52.1 baa Esekīel ḡebe-i-na (Ézéchiel) 44.9. * **22:1 Cicēlmanḡ-nuoraanḡu**: Nienḡ Esekīel ḡebe-i-na (Ézéchiel) 47.1 baa Sakari ḡebe-i-na (Zacharie) 14.8.

u *pəpəuərbiemba nunni-na, u puəraa u dərɔpəuərbilonɔ duə ji tūnu u cāarāamba-i maman̄ ka ce yibien̄ daaya-na.»

⁷ Yesu waan̄-ma wuɔ: «Niēn̄, mi ka jo yibien̄ daaya-na! Baman̄ bilaa nelma man̄ nyegāan̄ seɛ daayo-na nammu hāi, kutaamba yunni dɔlaa.»

⁸ Nel daama-i hiere, muɔ Nsāa mi daa-ma nuɔ, aa tiraa nu-ma baa mi tūnni-i. Miŋ daa-ma du-maan̄o-na, dərɔpəuərbilonɔ man̄ pigāan̄-mi baama, mi dūuna u yaan̄ga-na da mi jaal-o.

⁹ U gbē-mi wuɔ: «Baa ce duma! Muɔ baa nuɔŋo-i hiere Diilon̄-cāarāan̄ miε. Ii dii kuuduŋgu yaa baa ŋ natobimba-i *Diilopəpəuərbiemba-i, baa baman̄ bilaa seɛ daayo nelma-i nammu hāi hiere; unaa saa maar unan̄o. Diilon̄o'i gbīε baa jaalun̄ daaku temma-i!»

¹⁰ Aa naa cira: «Nel daama cemman̄-huon̄gu hii tī, a ce dumaan̄o-na baa fuo maman̄ nyegāan̄ seɛ daayo-na.

¹¹ Baman̄ cien̄ kuubabalaan̄gu-i, ba cor baa ba kuubabalaan̄gu cemma-i. Baman̄ guɔlaaya ba fεε, ba cor ba ta ba guɔla ba fεε ba kā. Baman̄ cien̄ ānfafamma-i, ba faya ba fεε baa ma cemma-i. Baman̄ biyaa Diilon̄-maama-i, ba cor ba ta ba ce Diilon̄o huon̄ga-i.»

¹² Yesu waan̄-ma wuɔ: «Niēn̄, mi ka jo yibien̄ daaya-na! Aa da miε mi jo, mi ka bel bīŋkūŋgu mi nan̄-na ji pā nelieŋo nelieŋo baa u maacemma sullu-i.†

¹³ Muɔm̄ei yaan̄ga-i muɔm̄ei huon̄gu-i, muɔm̄ei dīelūɔ muɔm̄ei tuogbuole-i, muɔm̄ei mundommu-i muɔm̄ei mumbālm̄u-i.‡»

† 22:12 Niēn̄ Gbelieman̄-nalāan̄gu-na (Psaume) 28.4 baa Seremi seɛ-i-na (Jérémie) 17.10. ‡ 22:13 Niēn̄ 1.8.

14 Bamaŋ saaraŋ ba joŋgorbaa-ba-i ba yunni dɔlaa. Ba ka da wuo cicɛlmaŋ-tibiinŋu biena-i aa da mun-suurmu Yerusalemufelɛŋo-na.

15 Nga pɔpɔraamba-i, baa isuɔtaamba-i, baa kakarkuontaamba-i, baa nelkuraamba-i, baa cufɛbuoltaamba-i, baa coimaŋ muyaanu bamaŋ yunni-i hiere ba siɛ da munsuurmu.

16 «Muɔ Yesu, muɔmei puɔraa mi dɔrpɔpuɔrbilonɔ-i baa nel daama-i u duɔji waŋ-ma pigáaŋ Diilonɔ-dũŋ-baaŋ namaaŋo-i hiere. Muɔmei *Davidi hãayɛlŋ muɔŋo-i. Muɔmei cuomɔɛle-iŠ.»

17 *Diilonɔ-Yalle-i baa Tũmbilonɔ dɔrŋo-i* ba cira: «Jo!»

Umaŋ duɔ bi nu-ma, u gbɛ u cira: «Jo!»

Hũŋkuɔsɪŋ da ni bel umaŋ, kutienɔ jo. Umaŋ duɔ tuɔ taara cicɛlmaŋ-hũmma-i, u jo u ka da-ma gbãŋgbãŋ.

Andaperienŋu

18 Muɔ Nsãa, mi ka gboya-nei baa nel daama-i: Nelma maŋ waŋ sebe daayo-na, nuɔni maŋ da ŋ nu-ma aa dii kumaŋgu meɪ naara, ámbalma maŋ maama-i waŋ sebe huɔŋga-na, Diilonɔ ka naarami ŋ mulɛma-na.

19 Umaŋ duɔ bi hiel kumaŋgu nel daama-na, Diilonɔ ka hiel kutienɔ nuŋgu-i bimbifafanni maŋ maama-i waŋ sebe daayo-na: U siɛ da wuo cicɛlmaŋ-tibiinŋu biena-i, u siɛ bi da suur Diilonɔ nelle-na.

Š 22:16 Niɛŋ 2.28; 5.5.

* 22:17 *Tũmbilonɔ dɔrŋo yaa Diilonɔ-dũŋ-baamba-i. Niɛŋ 19.5-10.

²⁰ Ninsowaraŋo yaa waan daama-i baa-mi hiere, u gbaraa-ma wuɔ: «Mi ka jo yibien daaya-na ninsoŋo.»

Yesu, Itien nuɔ, jo! Mi taara ku yaa-i.

²¹ Itieno-i Yesu u kãyã-nei hiere.

Diilon-nelma Tobisĩfelenni
New Testament in Cerma (UV:cme:Cerma)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Cerma)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cerma

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
5ffe1c98-1ba9-54d8-8f4c-03a7c12fba11